



Erasmus+

SIĆARIMASKO LIL PAL TERNE ROMANE

BUĆARA PE KARIERAKORO
KONSULTIRIBE LE TERNE ROMENCA

Erasmus+



Kofinansirimo katar o
Erasmus+ programo
le Evropake Unijatar



So arakhen ande kado lil

Angluni vorba	3
So si karieraki konsultacija?	4
Elementura katar e karieraki konsultacija	5
Karieraki konsultacija – individualno vaj grupaki bući?	6
Sostar trebal amen jekh Karieraki konsultacija?	6
Aktiviteto pal karierakoro konsultiribe	8
Individualno bući	8
Bući anda grupe	11
Greske ando proceso katar e karierako konsultiribe	12
So trebal te znaes kana keres individualno konsultacija	13
Karierakiri konsultacija pal terne katar le dukhade grupe	16
E karieraki konsultacija anda jekh multikulturalno situacija	24
E kulturako diversiteto thaj e karierako konsultiribe	25
Sesija 1: Angluni sesija, Pakjaimos	26
Sesija 2: Vazdipe katar jekh personalno estimo	30
Encouraging positive self-esteem	30
Self-perception and building self-esteem	30
Dzividipaskere principura	32
Sesija 3: Aktivitetura	34
Sesija 4: SWOT analiza	36
Sesija 5: Definiribe katar amare ciljura	37
Sesija 6: Profesionalno progreso	40
Sesija 7: Planifikacija	41
Sesija 8: Vazdipen katar jekh akcija	43
Sesija 9: Akcija – sar te rodes bući	45
Sesija 10: preparacija pal jek bućaki aplikacija - CV	47
Sesija 11: Preparacija pe jekh motivacijako lil	49
Sesija 12: Preparacija pal le bućako intervju	52
Sesija 13: Personalno-organiziribe	53
Sesija 14: Karierako planiribe	55
Bibliografija	57

Angluni Vorba

Jekh karieraki konsultacija si la importantno rolja ande pozicioniribe katar e ofertna pe bućako pazaro thaj kodo so chache trebal le bućako pazaro, del suporto pal le edukacijakere sistemura thaj le individualno manushen te resen pengore karierenge ciljura. Kado si relevantno vi pe promocija katar e socijalno inkluzija, egaliteto. E maj palune informacie sikavde ke o socijalno mobiliteto si depedentno na numar katar o dzanipe thaj talent numa vi katar lengiri implementacija. Majdur jekh karieraki konsultacija vazdel sama thaj promoviril e permanentno edukacija rhaj del sumo pal le momentalno thaj potencijalno participacija ande bućako pazaro ande vrama katar e tehnologijako paruvupen.

E karieraki konsultacija paruda pe, katar jekh tradicionalno modelo katar psihologicno profesija savi kerel intervju le studentonca kash te azutin len pe lengi decizija vash profesija vaj edikacija, dzi ko buxlo vazdipen katar o talent pal karierakoro menadzmento. Le thema line sama pal diferentno solucie te vazden karierakere konsultacie. Nesave thema thodine kado sar kotor katar e formalno edukacija, thaj integracija ande skolakele lila, thaj aver thema vazdine specijalna ofisura/centrura sar kotor katar lengere nacionalna institucie pe bući.

Ande thema katar o Balkano, e karieraki konsultacija chi sas konsidirime sar importantno katar le guvernura. Vi kana si formalno vazdine gasave institucie (majbut sar specijalno ofiso kotor katar e momentalna institucie pe formalno edukacija vaj sar kotor katar lengere nacionalna institucie pe bući) o kvaliteto pe lengiri bući si generalno si nasukar, thaj kodoleske e sama maskhar le manusha pal o benefito thaj e esencija katar e karieraki konsultacija si tikni. Kadala institucie naj dosta efektivna/funkcionalna thaj e lengere klientura si majbut manusha so chi keren bukhi numa len suporto katar e them. Aver problem si ke le Rom, le manusha katar le minoritetongere grupe thaj manusha save si len dizabiliteto chi si len akceso pe kadala servisura/shaipena.

Kado problem si testo vash te putren pe kadala shaipe vi karing le manusha katar kadala grupe, numa vi pophure manushenge. Na but kodoleske, e karieraki konsultacija si but importantno vi le pure manushenge sar rezultato katar e sigo tehnologijako paruvipen savo rodel katar e pophure manusha te sicon neve buća.

Kado sićarimasko lil sit e del suporto le Romane bućara save azutin/den dumo le terne Romen ando kej proceso katar e karieraki orientacija, konsultacija thaj menadzmento. O ciljo sit e sićarel len pal o koncepto katar e karieraki konsultacija, strategie thaj metode save kam azutisaren le terne Romen. Kado sićarimasko lil si kerdo sar kotor katar o proekto proekto " Na - formalno edukacija sar azutipe p e Socijalno Inklucija le Terne Romengi , Kotor II , implementirimo katar IRCA anda Albania, e Nacionalno Romengoro Centrumo (NRC) anda Makedonija, thaj e Aka - demika - 245 anda Bulgaria. O projekto si suportirimo katar Erasmus + programo katar le Evropaki Unija.

O angluno kotor katar kado sićarimasko lil del eksplanacija pal o koncepto katar e karieraki konsultacija, thaj metode kana keren bući terne Romenca. O dujto kotor katar o sićarimasko plano sikavel metode thaj aktivitetura vash individualno vaj aktivitetura anda grupa

So si karieraki konsultacija?

E karieraki konsultacija azutil le manushen te reflektirin pal mengere ambicii, interesura, kvalifikacie thaj talento. Azutil len xacarem najmisto le bućako pazaro thaj o edukacijako sistemo, thaj te keren jekh relacija kodolesa so von dzanen pal peste. Jekh kompletno karieraki konsultacija zumavel te sićarel le manushen sar te planuin thaj len decizije phangle lengere bućasa thaj edukacijasa. Pal OECD, “karieraki konsultacija¹ del informacie pal le bućako pazaro thaj pal le edukacijakere shaipena thaj sar majlache te organizirin, te sistematuizin, thaj te oven gata le kana varekon trebul len kado” (OECD, 2003, p. 41) .

Jekh katar le glavno ekspekacija kana kerel pe karieraki konsultacija le manushencar katar le minoritetongere grupe si ke kadala manusha kam nakhaven/xuten e pharipena/obstakule thaj ke kam pozitivno transformirin lengori trajoski eksperienca, kam oven majbut motivirine thaj kam kereb bući te parujen kodo. Kodoleske te si vazno te kreirinen pe kadala shaipena thaj den posibiliteto kadale manushenge te parujen peskoro trajo thaj te aresen lengi ambicija.

Kodoleske, le terne bućara si te vazden jekh proaktivno sasuitnipe savo lel angazamento le klientoca kerdino aktivitetonca, diskusienca thaj posibiliteto te keren konstruktivna kritike thaj te motivin len te roden pengo sasto potencijalo (Sićarimasko lil pe karierako zuraripen vash konsielerura save keren bući le ternena save si len limitovano shaipena, 2018).

Le konsilierura sikaven o pravco thaj den adveto kana si o puvhipe pal bući, profesionalno vaj karijerako vazdipen, pal o proceso le deciziengo, karijerako planisariben, karierako pravco thaj arakipen le socuciengo kana si konflikto phanlo le karierakoro vazdipen. Adicionalno, e lashe konsultantura trebu te oven sensibilno thaj te ovel len empatija karing le specificno kondicie save keren pharipe kadale ternengo kana roden bući, vaj generalno ande lengoro karierakoro prospekto, thaj sar kadala buć, strategii te oven kotor katar lengoro personalno bajrarimos.

Kas kado proceso te ovel les jekh sukceso, o kliento trebal te dzanel pal o proceso katar e bući. Terne manush/manusha save roden bući si te avel len preparacija pe diferentno tematura, sar te kereb evaluacija pal lengere pendzarimata, sar te xamosaren pengo CV, motivacijako lil, sar te keren pengo portofolio, tehniko pa intervju, strategija pal networkura, thaj aver informacii. Kana jekh manush si les lashi preparacija, vov si les vi majbaro shaipe te arakhel bući. Le terne manushs save chi si len dosta eksperienca, kana roden bući a tunc shaj te keren manjare greske ande kado proceso. (My Career, 2014).

E karieraki konsultacija si o linko maskhar e edukacijako sistemo thaj e bućako pazaro. Si but definicie save phenen so e karieraki konsultacij, thaj kadala definicie si phangle le aktivitetonca thaj lengo skopo. O OECD Sicarimasko lil phenel ke “le sevrisura thaj aktivitetura save den zutipe le manushen, phure – terne, thaj ande svako momento katar lengo trajo, kash te len lashe edukacijake deczie save kam azutin lengi kariera” (Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), 2004, p. 10).

Pal kadi definicija, e karieraki konsultacija si las ciljo te kidel informacie pal e bućako pazaro, tha le edukacijake shaipena thaj bućakere thana thaj te del le manushen save trebal len kadala informacie. O dujto kotor katar e definicia kerel reflekcija pal le aspiracie, interesura kompetencie, personalna kvalitetura, kvalifikacie thaj talentura thaj te dikhen sar kodo pasuil ande treningura thaj edukacie save si slobodna ande kado momento.

Pal varesave ekspertura (Akkök, 2015) o tradicionalno modelo pe karieraki konsultacija sit e kerel evaluacija pal le manusheskoro kapaciteto thaj te phanel len diferentno bućakere thanaca. Ages o koncepto pe karieraki konsultacija si majbuxlo thaj lel pe sama kadala dimenzie:

¹ Career counseling and career guidance will be used interchangeably throughout this document.

- E karieraki konsultacija sit e avel ande svako momento katar le manushengo trajo thaj te del suporto pal personalno vijacaki edukacija thaj karijerako bajraripe,
- Si te ovel dikhlo sap sicarimsaki eksperienca,
- Si te del dumo pal le individualno autonomija, te azutisarel lengi edukacija kash te dzanen te len lashe decizie (Akkök, 2015, p. 5)

Kado nevo xacaripen katar pal e karieraki konsultacija si jekh paruvipen katar e tradicionalno psihologicno perspektivo karing jekh pedagogicno perspektiva savi kam sikavel le terne manusha sar te oven majatraktivna ande bučako pazari. (CMS). Kodoleske o konsiliero chi kerel analiza numa pe kapaciteto katar o kliento, numa del vi suporto pe leskoro profesionalno vazdipe, decizie, thaj edukacija.

E karieraki konsultacija lel sama pal: informacie, del advetura, kerel evaluacija, sicarel, kerel advocady.

Si te del zutipe savoren

Azutil savoren kas trebal kado azutipe

Si te ovel aksesibilno ande svako momento

O ciljo katar le karieraki konsultacija sit e sikavel le manushen sar te len decizie pal lengoro dzivdipe, kariera, edukacija thaj profesionalno perspektiva.

Kariera si jekh individualno trajosko drom pe sicaripe, edukacija thaj aver talentura save jekhe manusha kam trebal le anda lesko trajo (Eu-ropean Lifelong Guidance Policy Network (ELG-PN), 2012)

E karieraki konsultacija je jekh kombinacija katar differentno discipline: psihologija, pedagogija, andragogija, sociologija thaj ekonomja. Ande but them, o konsiliero si mansh savo si les ver-ver kvalifikacie. Varesave so ekspertura, aver chi si. Varesave si len bari ekspertiza, thaj but bari edukacija, avere chi si len majtkni. E praktika si ke e karieraki konsultacija si organizirimi sar individualno intervju. Numa, o foluso pal psihologicno evaluacija si shutino pe rig kas te lel pe sama pala ver perspektive ande kado processo.

E karieraki konsultacie si kerdi ande skole, institucie, publichno bucakere serivsura, privatno institucie, kompanie, thaj ande komunitetura. Akses pe kado serviso si svako jekhe manushe. Sar klientura si e manusha save chi si ande buci, manusha save kamen te parujen peskiri kariera, studentura katar le fundave skole, save si len limitovano shaipena anda lengo trajo. (OECD, 2003, p. 41).

E karieraki konsultacija si o linko maskhar e edukacijako sistemo thaj e bučako pazaro. Si but definicie save phenen so e karieraki konsultacij, thaj kadala definicie si phangle le aktivitetonca thaj lengo skopo. O OECD Sicirimasko lil phenel ke le sevisura thaj aktivitetura save den zutipe le manushen, phure – terne, thaj ande svako momento katar lengo trajo, kash te len lashe edukacijake deczie save kam azutin lengi kariera.

Elementura katar e karieraki konsultacija

E karieraki konsultacijaki buči lel sama pe trin importantna komponente:

1. Karierako informiribe: del relevantna informacie pal e bučako pazaro (save profesie egzustin), proekcije katar o bučako pazaro, save provesie roden pe, analiza katar o bučako pazaro, so de manush chi keren buki, avutne karierakere than bučakere oportunitetura, save kursura si slodobna.
2. Karieraki edukacija: sar kotor katar le edukacijako kurikulum, azutil le studenton te keren lel pozicija ande jekh tranzicionalno momento, sikave len sar te menadzirinen lengere karierakere shaipena;
3. Karierakoro konsultiribe: kerdino ande tikne grupe vaj jekh-pal-jekh, o fokuso si pal personalna pushipena pal e kariera (Organizacija vash Ekonomsko Kooperacija thaj Buxlaripen (OECD), 2004, p. 6)

E karierako informiribe reprezuntuil but glavno aspekto katar e karierakoro konsultiribe. Del relevantna informacie pal e bućako pazaro (save profesie egzustin), proekcije katar o bućako pazaro, save provesie roden pe, analiza katar o bućako pazaro, so de manush chi keren buki, avutne karierakere than bućakere oportunitetura, save kursura si slodobna. O raprto katar o OECD phenel pal e importancija katar o akceso pal informacie “ ke e investicija ande informacie si la tikno valoro kana e potencijalna klientura ci silen akceso po informacie, te xacaren thaj te len kadi informacie vas pengo personalno interesu(Organizacija vash Ekonomsko Kooperacija thaj Buxlaripen (OECD), 2004, p. 91).

E karieraki edukacija del shaibe le klienton te sicon menadzmento. E karierakiri edukacija shaj te ovel kotor katar o edukacijako kurikulumu vaj shaj te ovel lini sar specijalno edukacija korkori peske. O ciljo si te azutin le klienton te keren decizija ande jekh tranzicionalno momento, sikave len sar te menadzirinen lengere karierakere shaipena, te dzanen so te keren, save akcie te len kana si paruvipe thaj trnazicija (Akkök, 2015)

E Karierakoro konsultiribe si majbut jek individualno aktivitetu, thaj o ciljo sit e kerel pe diskusija pal kreiribe katar jekh personalno plano, thaj sar te resen pengere karierengere ciljura. Soleduj, o manush savo kerel buci thaj kodo so chi kere kam shaj te ovel len benefito katar kado aktivitetu. Ande kado konteksto, si vazno te kerel pe jekh distinkcija maskhar e karierakoro konsultiribe thaj e bućakoro konsultiribe. E bućakoro konsultiribe si glavno fokusimo pal evaluacija, kerbe thaj implementacija katar jekh plano savo si les ciljo te kintegril le kliento, so maj sig anda bućako pazaro. Kado proceso rodel informiribe thaj konsultacija.

Karieraki konsultacija – individualno vaj grupaki bući?

E karieraki konsultacia shaj te ovel kerdimi individualno thaj ande grupe. Majdur, e karieraki konsultacija shaj te ovel kerdi sar edukacijaki vaj treningosi sesija, thaj shaj te ovel ande jekh forma anavkerdi sar “karierako zumavipe” savi si bazirimi pe praktichno buci phangli diferentno karierenca.

E aktivitetura katar e karieraki konsultacia shaj te oven kerfine fizichno, muj-po-muj vaj viturelno (video-konferencija, telefono thaj aver kidimata pa internetu). O ICT del shaibe vi le manushen save train ande gava, vaj kana chi biren te oven pe fizichno konsultacija te oven kotor katar e karieraki konsultacia. Adicionalno, o starto katar e Web 2.0 thaj 3.0 tehnologija, socijalna medie putren neve shaipena, pal interakcija maskhar le klientura. Kadala aktivitetura den shaibe pal diferentno informacie pal bući, tehnologija, treningo, edukacija, monitoring thaj pal le preparacie katar le bućakere aplikacije.

Sostar trebal amen jekh Karieraki konsultacija?

E karieraki konsultacija ande paluni dekada si majbut pendzardi thaj konsidirimi sar but importantno aktivitetu. Kadi percepcija si sostar e karieraki konsultacijasa bajrol e inkluzija, e transparencija thaj o fleksibilitetu ande bućako pazaro. E karieraki konsultacija shaj te tiknjarel o numero le manushengo bibućakoro: sar primero shaj te azutisarel o numero le kontraktengi terminacija thaj vi te tikharel o período kana varekon rodel bući. (OECD, 2003).

Jekh karieraki konsultacija si la importantno rolja ande pozicioniribe katar e ofertna pe bučako pazaro thaj kodo so chache trebal le bučako pazaro, del suporto pal le edukacijakere sistemura thaj le individualno manushen te resen pengore karierenge ciljura. Kado si relevantno vi pe promocija katar e socialno inkluzija, egaliteto. E maj palune informacie sikavde ke o socialno mobiliteto si depedentno na numar katar o dzanipe thaj talent numa vi katar lengiri implementacija. Majdur jekh karieraki konsultacija vazdel sama thaj promoviril e permanentno edukacija rhaj del sumo pal le momentalno thaj potencijalno participacija ande bučako pazaro ande vrama katar e tehnologijako paruvupen. (Ibid.).

Le Finlandako Biro vash buči, las 280 specijalizovana profesionalna psihologura. Svako si le master ope psihologija, thaj agorisardo specijalno treningo. But katar le klientura line master kvalifikacie. Lengere klientura si manusha save mukhle e skola, bibučake manush, kodola save kamen te paroven pi kariera. Le klientura si te mangel jekh kidipe thaj pal kodo si len nekobor intervju. O demando pe kado serviso bi but baro, thaj kodoleske le klientura trebal te azukerev 6 kurke pa termino. (OECD, 2003, p. 42).

E karieraki konsultacija shaj te ovel organizirime ande grupe. O konsiliero si te dzanel ke le bučaki dinamika anda grupe si diferentno, thaj ke si shaipe nekobor participantura ten a xacaren de slobodno te den duma (pal personalna thaj intimna informacie) puterde angla manush save chi pendzaren. Kodoleske o prvo paso sit te kerel pe jekh sukar grupaki dinamika kash te zurarel pe o pakaimos maskar le participantura, save ka maven ande ista komunitito, kam ovel len ista bersh thaj kam avena anda ista socialno-ekonomska pozicie.

E karierako informiribe reprezentuil but glavno aspekto katar e karierakoro konsultiribe. Del relevantna informacie pal e bučako pazaro (save profesie egzustin), proekcije katar o bučako pazaro, save proesie roden pe, analiza katar o bučako pazaro, so de manush chi keren buki, avutne karierakere than bučakere oportunitetura, save kursura si slodobna. O raprto katar o OECD phenel pal e importancija katar o akceso pal informacie " ke e investicija ande informacie si la tikno valoro kana e potencijalna klientura ci silen akceso po informacie, te xacaren thaj te len kadi informacie vas pengo personalno interesu (Organizacija vash Ekonomsko Kooperacija thaj Buxlaripen (OECD), 2004, p. 41).

E karieraki konsultacija paruda pe, katar jekh tradicionalno modelo katar psihologicno profesija savi kerel intervju le studentonca kash te azutin len pe lengi decizija vash profesija vaj edikacija, dzi ko buxlo vazdipen katar o talent pal karierakoro menadzmento. Le thema line sama pal diferentno solucie te vazden karierakere konsultacie. Nesave thema thodine kado sar kotor katar e formalno edukacija, thaj integracija ande skolakele lila, thaj aver thema vazdine specijalna ofisura/centrura sar kotor katar lengere nacionalna institucie pe buči.

Ande thema katar o Balkano, e karieraki konsultacija chi sas konsidirime sar importantno katar le guvernura. Vi kana si formalno vazdine gasave institucie (majbut sar specijalno ofiso kotor katar e momentalna institucie pe formalno edukacija vaj sar kotor katar lengere nacionalna institucie pe buči) o kvaliteto pe lengiri buči si generalno si nasukar, thaj kodoleske e sama maskhar le manusha pal o benefito thaj e esencija katar e karieraki konsultacija si tikni. Kadala institucie naj dosta efektivna/funkcionalna thaj e lengere klientura si majbut manusha so chi keren buki numa len suporto katar e them. Aver problem si ke le Rom, le manusha katar le minoritetongere grupe thaj manusha save si len dizabiliteto chi si len akceso pe kadala servisura/shaipena.

Generalno, le karierako pravco sit e del suporto le ternen kash te:

- Si len dzanipa pal lengere shaipena;
- Dzanen savo si lengo interesu, zor thaj oportunitetura kash te paruen pe;
- shaj realno te analizirin pengi socialno thaj bukaki situacija thaj te pendzaren le bariere thaj le shaimata save egzistuin;
- si len kapaciteto te arakhen po drom korori;
- si les kapaciteto te lel decizija pal pesko personalno, edukacijaki thaj karieraki decizija;
- si les kapaciteto te adaptuil pe thaj te kerel varesave paruvipena; thaj
- si sukar anda skola” (NEO Initiative, 2012).

Aktivitetu pal karierakoro konsultiribe Individualno bući

E individualno bući si le aktivitetura kerde jekhe manushesa. Majbut kadala aktivitetura si organizirime saj dijalogo maskar o konsiliero thaj o terno manush. O kvaliteto le bućako zavisil katar but faktorura, numa majimportantno si o kapaciteto le konsilieresko te ashunel thaj te organiziril e sesija le klientosa. Individual work refers to one-on-one work with a beneficiary. O konsiliero sit e lel sama ke vov kumuniciril pire prezencijasa, na numa kadalesa so vov phenel. Si vazno te lel sama pal leski na-verbalno komunikacija (e pozicija, so kerel vastenca, grimase, glaso), thaj specijalno kana kerel buci le ternenca katar e marginalizirime grupe. Le sama ke tiro ikeripe, glaso thaj artikulacie sikaven jekh sigurnos pe tiro personaliteto thaj keren respekto pal o kliento.

O aktivno ashunipe si phanglo le samasa pe kodo so siphendino a na numa jekh pasivno ashunipe katar o mesajo le klientosko. O aktivno asjunipe kamel te les sama pe informacie phendine katar o kliento:

- Lengi eksperienca, sar von dikhen e situacija;
- Lengo phiraipe, so von kerem;
- Lengere emocie, xacaripena save si rezultato katar e eksperienca thaj phiravipe;
- O konteksti katar o dijalogo thaj o svako-gesesko trajo le manushesko.

E epmatija sit e sikaves le ternenge ke xacares lengere problemura thaj sar von sikaven pengere emocii pe kado. Situacija. Trebal te sikaves ke xacares lengere emocii thaj pe kodo so von dikhen sar problem. Kadalesa kam pendzare le studenton najsukar. Si te xacares le ternengo dikhipa thaj kado si but importantno kana keres buci le Romenca.

Ande kadi individualno sesija, kam shaj te keres buci pal kadala tematura:

- Konrkoro pendzaripen, generalno thaj trajoskere dzanipena (edukacijako talent, kompetencie, shaipena) personalno interesu, valoro thaj motivacija
- Pendzaripe katar o oportuniteto: bućako pazaro, tlento, eksperienca, thaj dzanipe savo trebal te ovel tut pal varesave profesie, savi si intoresantno vaj na interesantno ande bućako marketo, sar majsig thaj majlesno te arakhes informacija pe varesavi buci;
- decizijaÇ pal kariera, buci, pozicija, tranzicija: (Akkök, 2015).

Talentura anda karierakoro konsultiribe (adaptirimo katar UNESCO, 2002)

Talentura	Sostar kado talento si importantno karierakoro konsultiribe?
<ul style="list-style-type: none">1. Respekto2. Tolerancija3. Sensitiviteto4. Nakondicionalno pozitivno atitudo5. Empatija6. Putardo pe nevimata7. Diskrecija	<p>Naj majbaro impakto katar andar kejh konsultacijaki sesija sar so si o atitudo/phirapipen katar o konsiliero. O atitudo shaj te ovel pozitivno vaj reaktivno. O respekto si o majimportantno manushikano atitudo savo trebal e konsiliero te ovel le. De respekto le studentos thaj na ker pe lende zor te akceptirin tire pachaimata. Na ker evaluacija pal lengiri opinija.</p> <p>E tolerncija si but vasno. Varesave manusha kamen nekobor drom te keren diskusija pal jekh temato angal te len tecizija. Si vasno e terne te dikhen ke tu xacares lengere problemura thaj sikaves griza pal lende. Ov puterdo pal lengiri situacija thaj sikav ke les sama pas svako jekhesko gindo.</p> <p>E epmatija sit e sikaves le ternenge ke xacares lengere problemura thaj sar von sikaven pengere emocii pe kado. Situacija. Trebal te sikaves ke xacares lengere emocii thaj pe kodo so von dikhen sar problem. Kadalesa kam pendzare le studenton najsukar. Si te xacares le ternengo dikhipe.</p> <p>Si tu lashi komunikacija kana san dosta puterdo pal neve buca. Kado si o atitudo savo kam azutil te pendzares leste/late majsukar. Azutil ke vazden pachaipe maskar tumende thaj sar rezultato le terne si maj puterde thaj xacaren pe slobodno kana den дума.</p>

Asunipaskoro talento

- 1. Shunes aktivno**
- 2. Xacares maskar le vorbi**
- 3. Sikaves atencija bi-vorbako**

Te shunes aktivno thaj efektívno si but koplíkovoano sostar o konsiliero trebal te ovel jekh sel procentura pa than pire gindosa. Trebal te ovel intuitívno, pe kodo so kamel te phenel o student thaj te xacarel o mesajo maskar le vorbi. Majdur, o konsiliero trebal, pire ansverosa te sikavel ke vov xacarda pal soste del pe дума. Trebal svako drom te bishaven pe thaj te len pe mesajura save sikaven ke si xacaripe pal e situacija katar so le duj strane.

Kana asunes le studentot, chi trebal numa te les sama pe kodo so vov-voj phenel numa sit e dikhes sar von phenen kodo. Varekana e forma sar von phenen kado del tut majbut informacie save shaj te azutin tue pe avutno proceso. Kana sikaves atencija bi-vorbako, si vazno te dikhes ande jakha kana vareko del дума, te asas cira, te na dikhes anda telefono vaj ando caso.

Advajzo: Shun so phenel o student thaj na kerel evaluacija pe kodo so vov phenel. Kado kam sikavel ke des respekto pal lengiri opinia thaj kodoleske von majbut kam pachan anda tute.

Verbalna komunikacijakere talentura

- 1. Le sama pal le vorbi**
- 2. Ov klaro ande eksplanacija**
- 3. Ov skurto**
- 4. De suma xarnes thaj sikav ke pakijas anda kodo so phenes**

E vorbi ande konsultacija si jekh talent savo trebal te ovel trenirimo. Kana phenel pe varesavi vorba savi si bangi o link thaj o xacaripe le manushesa kam nashavel pe. Kana si kasavi situacija, ovel jekh bihacaripen. Vi jekj prosto vorba shaj te ovel bange xacardi, sostar shaj te ovel xacardi ande majbtut kontekstura. Sar konsiliero sit e oves senzitivno pal e vorbi thaj pal e emocionalno situacija le manusheskiri ande kadi komunikacija.

Des direkcie 1. Xacaripen 2. Pushipen= investigacija 3. Reflekcija pal kodo so tu xacares anda tute = xacaripen 4. Suporto 5. Interpretacija	<p>Te shunes aktivno thaj efektivno si but koplikovano sostar o konsiliero trebal te ovel jekh sel procentura pa than pire gindosa.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Trebal te ovel intiuitivno, pe kodo so kamel te phenel o student thaj te xacarel o mesajo maskar le vorbi. Majdur, o konsiliero trebal, pire ansverosa te sikavel ke vov xacarda pal soste del pe duma. Trebal svako drom te bishaven pe thaj te len pe mesajura save sikaven ke si xacaripe pal e situacija katar so le duj strane.2. Kana asunes le studentot, chi trebal numa te les sama pe kodo so vov-voj phenel numa sit e dikhes sar von phenen kodo.3. Varekana e forma sar von phenen kado del tut majbut informacie save shaj te azutin tue pe avutno proceso.4. Kana sikaves atencija bi-vorbako, si vazno te dikhes ande jakha kana vareko del duma, te asas cira, te na dikhes anda telefono vaj ando caso.5. Advajzo: Shun so phenel o student thaj na kerel evaluacija pe kodo so vov phenel. Kado kam sikavel ke des respekto pal lengiri opinia thaj kodoleske von majbut kam pachan anda tute.
---	--

Bući anda grupe

E karieraki konsultacija shaj te ovel organizirime ande grupe. O konsiliero si te dzanel ke le bucaki dinamika anda grupe si diferentno, thaj ke si shaibe nekobor participantura ten a xacaren de slobodno te den duma (pal personalna thaj intimna informacie) puterde angla manush save chi pendzaren. Kodoleske o prvo paso sit te kerel pe jekh sukar grupaki dinamika kash te zurarel pe o pakaimos maskar le participantura, save ka maven ande ista komunitito, kam ovel len ista bersh thaj kam avena anda ista socialno-ekonomska pozicie.

Dujto, majbut aktivitetura kam oven kerdine ande grupe, numa o konsiliero musaj te arakhel vrama vi pal individualna konsultaci le participatonca. Kodoleske kana kerel pe o plano le sesijako si te lel pe sama vi pe kado aspekto thaj te arakhel vi vrama pal konsultacie avral katar e sesija. Vi kana kerel pe buci anda grupe, o konsiliero musaj te xacarel ke svako participant trebal le dosta vrama thaj than kas te phenel peskoro gindo pal le problemura.

Paso anda karierako konsultiribe

Pasura	Aktivitatura
<p>Ker plano vash karierakoro konsulturibe</p>	<p>Ker definicija pal e klientongi grupa</p> <p>Ker identifikacija pal o resurcija thaj e limitacije save si le manushen ande lengoro skakogeseko trajo</p> <p>Ker organizaija pal o timo savo kam kerel kado aktivitetu</p> <p>Definuin o fokuso katar e sicarimaskoro plano thaj aktivitetura</p> <p>Ker selekcija katar e strategie</p>
<p>Ker definicija pal le objektivo, aktivitetura, resursura thaj monitoring thaj sistemo pe evaluacija</p>	<p>Definuin o ciljo thaj o skopo le aktivitetongo</p> <p>Ker operacijako planoč aktivitetura, vramako limito, thaj manusha save kam keren buci</p> <p>Alosar metodologija thaj resursura save trebal te oven tut kas tea reses pal e informacie thaj e aktivitetura</p> <p>Ker monitoring katar le aktivitetura</p> <p>Ker evaluacija le sistemosko</p>
<p>Implementirin thaj ker evaluacija katar o sicarimasko plano thaj aktivitetura</p>	<p>Ker publicno e informacija pal tire aktivitetura</p> <p>Ker implementacija katar e aktivitetura</p> <p>Ker evaluaija pal e rezultatra</p>
<p>Le sama kana trebal te parugel pe vareso pal e evaluacija</p>	<p>Pal e evaluacija katar e bukijako plano parujen le aktivitetura kash te resen kodo sol e klientura azukeren tumendar</p>

Greske ando proceso katar e karierako konsultiribe

Diferento strategie thaj aktivitetura kam chi den rezultatura pe karierako konsultiribe. E greske savi si kerde but drom ande kado processo:

- “chi len sama pal kodo so le terne manusha azukeren katar kado proceso, lengere interesura thaj motivacija;
- Chi kerel pe evaluacija katar le bucakoro pazaro;

- Chi si lino pe sama e socijalno thaj e familijarno situacija ande save train, vaj le ekonomska thaj culturane diferencie;
- Kerel pe zorasa influence, den pe directive save chi si le ternengi dicizija;
- Impozil pe o gindo katar o konsiliero vaj o trenero. O preteksto si ke von dzanen so trebal le ternen thaj so si majsukal lenge;
- Keren pe zurale kritike pal e opinia katar e terne manush, save treal te oven administririme thaj analizirime katar ekspertura, profesionalna manush thaj trebal te ovel suportime avere aktivitetonca sar intervju vaj individualno konsultacie;
- E karieraki konsultacija si limitirimi numa pal nevi kariera le studentoski, bizo te ovel konsultacija pal ave opcie sar tehnicno vaj adicionalno treningo, bizniso vaj vareso aver;
- Den pe informacie bizo te motivirin le studenton te len korkori decizija; thaj
- Chi lel pe ande konsideracija kodo so le bućako pazaro rodel. (NEO Initiative, 2012, p. 19).

So trebal te zanes kana keres individualno konsultacija

Kana reses le studento prvo drom, si te phenes leske/lake ke si tut intereso te shunes le/la thaj te zutisares. E individualno konsultacija del shaibe te keres evaluacija le klientoski, thaj savo suportu trebal len. O kontakto jakenca si importantno thaj kadalesa sikaves ke asunes kodo so o kliento phenel tuqe.

Kana e konverzacija buxlarel pe, shaj te beshes so majpashe kas te sikaves empatija thaj ke xacares le/la so von kodo phene, vaj te arakhes jekh majkonfortabilno pozicija beshibaski pe skamin. Kana e konekcija le klientosa si lashi, o kliento chi avel but anksiozno. E baza le konsultacijaki si te asunes thaj te des дума, numa varekana vi kana chi del pes дума shaj te del kerel lasho efekto pa kliento ande kodi konsultativno sesija.

Kana chi del pe дума (tishina) shaj te ovel jekh problematichno situacija vash konsiliero savo naj les dosta eksperienca, numa le praktikasa kam nacares te keres kadala pause bi-dumako kas te des vrama le klientoske te ovel majkonforablo le situacijasa, thaj Silence can sometimes be unpleasant for inexperienced counselors, but with time and experience you will learn to use gaps in conversation to allow time for the beneficiary to become more comfortable with the situation. Kadalesa o kliento kam xacarel pe mishto, motivirimo thaj ke si varkeo ko shaj del le suportu.

Kana das дума pal le pushipena save shaj o konsiliero te pushel le knliento, chi shaj te ovel tut jekh lista katar e pushimata save si lashe pal svako jekh situacija numa shaj te oven tut jekh grupa katar e pushipena save kam azutin tut ande identifikacija le problemaski, te keres klarifikacija pe varesave punktura anda save si ambiguiteto. Kadala pushipena roden le klientostar te kerel klarifikacija, te gindin, te reflektuin thaj te azutil len ande personalno analiza. Si te les sama ke ande individualno konsultacija chi trebal te pushes but pushipena. Kadale o kliento shaj te ovel ande jekh defensivno pozicija thaj te na akharel pe mishto vaj te del answerura save chi si keren reflekcija pal lesko/lako gindo numa si ansvero savo o konsiliero azukerel vaj gindil ke kado si korektno.

Kana keres intervju, si duj grupe katar le pushipena 1) puterde 2) phangle pushipena. Puterde pushipena si kodola save chi si len determinirime answerura thaj den shaibe le kliento te del majbut informacie thaj eksplanacija pal leskiri/lakiri eksperienca, praktike thaj atitudo. E puterde pushipena si len kadala vorbi: so, sostar, sar, kam shaj

Lista katar tematura save shaj te oven line sama ande individualno sesie le klientonca Source: Ak-kök, 2015, p. 51.

Teljarimaske pushipena	Kana te pushen pe
Sar?	Del shaibe te del pe дума pal kodo so von xacaren thaj pal proceso
So?	Del shaibe te asunes informacie thaj fakto.
Kana?	Del tu informacija kana iklistilo kado problem, thaj sostar sas kado prolemo thaj so sas kerdino kana iklistilo o problemo
Khote?	Del tut informacija pal o than khote iklistilo o problemo
Sostar?	Del tut informacie pe sebepi katar o problemo

Le phande pushipena si kodola savo den minimalno ansvero (Va, Yo / Na) vaj kodola pe save shaj te determinirime le posibilitetura sar ansvero. Kadala pushipena shaj te azutin ke konsiliero te lel sama pe individualno vaj but specificno informacija.

Maskar le konsilierura save si len bari eksperienca, si normalno te pushen but pushipena; o efektivno menadzmento katar jekh intervju si talento savo les les ande praktika, thaj trebal vrama. Numa kana jekh bangi pushimaski tehnika, ande jekh bango momento, ko vast katar le konsiliero savo chi si les dosta eksperienca pal intervju shaj te provokuil diskomforto thaj konsuzija le klientoski.

Les sama ke ando intervju sikaves suporto, keres analiza thaj reflekkcija pe kodo so si phendino. Kodole sikaves le klientoske ke o konsiliero asunel kodo so vov/voj phenel. E motivacija, pendzardi sar internacionalno ashunip, del shaibe le kliento te del дума pe xacaripena. E Reflekkcija thaj e konkluzie si jekh aktivno forma komunikacijaki. E konkluzie azutin but le kniento ande organizacija katar lengere gindura.

Kana sikaven pe verbalno thaj na-verbalno mesajura, kerel pe stimulacija le klientoski te del majbut дума. O ciljo si te motivirin le kliento te ulavel tusa majbut informacie. Si nekobor shaipena sar te motivirin nekas (Akkök, 2015):

1. Minimalno na-verbalno responso si te kinane to shero vaj te kers pozitivno ekspresija mujesa
2. Minimalno verbalosko responso sit e phens vorbi sar “Uh-huh” thaj “Xacarav kodo so phenes”
3. Te manges lestar te del дума majbut “Phen pe kodo majbut”

Kana asunes le studentot, chi trebal numa te les sama pe kodo so vov-voj phenel numa sit e dikhes sar von phenen kodo. Varekana e forma sar von phenen kado del tut majbut informacie save shaj te azutin tue pe avutno proceso. Kana sikaves atencija bi-vorbako, si vazno te dikhes ande jakha kana vareko del дума, te asas cira, te na dikhes anda telefono vaj ando caso.

Kana keres e konkluzie pal e diskusija but importantno te xramosares egzaktno kodo so sas phendino ande konsulacijaki sesija. Si te les sama ke kotora anda e diskusija save gindis ke si importantno te xramosares len ande kado dokumento. Kado si sar jekh tipo katar parafraziribe, numa kadala si len majbut informacie.

E refleksija lel sama pal le emocii thaj pal le vorbi save sas phendine ande konverzacija. E refleksija del shaibe le konsiliero te sikavel kodo so sas phendino katar o kliento thaj sar kadi situacija refliktuisaras pe ande lengoro trajo, decizija.

E konfrontacija ande karierakoro konsultiribe generalno si pal o khetane vaj na-khetane gecizie pal isto temato avere manushesa. Ande individualno konsultacija kado shaj te ovel lino kana kamel o konsultanto te cirdel e sama le klientoski pal e situacija savi o kliento chi las dosta sama. E konfrontacija si la trin faze. E prvo faza si kana kerel pe identifikacija pal e informacie save si xoxavne. E dujto faza si kana vazdel pe sama pal kadala nakonzistentno informacie thaj azutipen pal le solucie. E trinto faza si e evaluacija katar o efekto kadale intervencijasa.

Nekobor problemura shaj te oven kana kerel pe individualno konsultacija. Kado shaj te ovel sar rezultato katar diferencija maskhar le gindura, thaj emocie, akcie vaj kombinacija katar gindura thaj akcie. Musaj te keres konfrontacija pal kadala diferencie. Sar egzemplo shaj te phenes “anda jekh rig ..., numa anda aver rig..”, vaj “Tu phenes ... numa tu keres” (Akkök, 2015, p. 54)

Si shov tematura pe soste o konsiliero shaj te lel sama ande individualna sesie (Ibid.):

1. Individualno fokuso – O konsiliero astarel e sisja le personalna aspektonca katar le klientosko dzivdipe; e demografija, historia thaj sostar o kliento rodas jekh konsiliero. O konsiliero but drom kam phenel o anav le klientosko kas te vazdel o sasto fokuso pe kado manush. Sar egzemplo “Aurora, phen mange cira pal tute”. “So den phrala/phenja si tut Aurora
2. E glavno tema vaj fokuso pa problemo – kate e atencija si pal soste kado kliento rodas konsultacija.
3. Aver fokuso – chi jekh problem naj izuluimo, o kliento kam del duma pal amala, kolegura, familija thaj aver manush save si phangle le decizijasa o kliento te rodel individualno konsultacija.
4. Fokuso pe familija – phrala/pheja, daja/dade, shavore.
5. Fokuso pal o konsultanto – o konsultanto kana kamel le ulavel varesave personalna informacie.
6. Kulturalno, prirodako konteksto / fokuso – si o konsiliero te xacarel sar jekh manush lel e influence katar o komuniteto..

Aver importantno proceso savo si kotor katar e individualno konsultacija si e refleksija. E refleksija si kana xacarel pe e trajoski eksperienca katar o kliento. Differentno manusha sj+haj te ovel len differentno reakcie pal jekh isto situacija. Ande proceso katar e refleksija, o konsiliero xacarel o temperamento, atitudo thaj le perspektive katar o kliento. E refleksija si importantno kas te xacaren o kliento peskoro personalno valoro, ciljo ande relacije le dzivdipaskiri eksperienca.

“influenciribe” si aver proceso savo si kotor katar e individualno konsultacija. O ciljo katar e individualno konsultacija si te kerel pe influence pe klientoskeri motivacija thaj phiravipen (atitudo). Interpretacija thaj dejbe informacie si konsidirimme sar talentura pe influence.

Kana kerel pe interpretacija, o kliento si manglo te kerel analiza pa leskiri/lakiri pozitivno eksperienca.

O konsiliero sikavel alternative pal leskere/lakere dikhipena. Sar egzemplo, o kliento shaj te ovel majbut fokusuimo pal e negativno eksperienca, thaj te sikavel kodo sar baza pe leski xarni motivacija. O konsiliero, phenel ke vov xacarel le emocie numa shaj te prezintuel entrego situacija katar aver (pozitivno) perspetiva (manusha, situacija, edukacija, bucakere oportunitetura). Kado si strategija savi chi paravel le faktrua katar jekh situacija, thaj chi shudel avri le emocii le klientoskere.

Kada des informacie, le sakam ke kadala informacie si najneve thaj relevantna.

Agor katar e sesijakoÇ Sar svako jekh buci, si but importantno te keres jekh objektivno evaluacija katar tiri buci sar konsiliero. Svako sesija vaj proceso chi avel la sukceso. Numa e ecaluacija shaj te sikavel so treal te ovel paruvdo. Si nekobor strategie save shaj azutin te keres evaluacijal pal tire bucakero sukceso:

- Personalno evaluacija: refleksija pal tiro talento, evaluacija le sesijako thaj katar le rezultatura.
- Informacija katar o kliento: si kana o kliento pjenel tuqe pal le generalno rezultato le sesijako. Kado si lashi strategija sostal del shaibe le kliento te phenel peski opinia, savo si but vazno ande kado konsultacijako proceso.
- Evaluacija katar kolegura: kado del shaibe o konsiliero te ovel evaluirimo katar pesko kolega savo kerel isto buci. Kasavo kidipe del lasho oportuniteto pe jekh analiza vash individualno kazura, etika-kere dileme, konsultacija pal intervencie thaj opine.
- Profesionalno supervizia: Kado si jekh proceso ande savo le konsilieroski buci si evaluirimi katar ekspertura, savi si akharde te phenen pesko gindo pe kado proceso.

Karierakiri konsultacija pal terne katar le dukhade grupe

E karieraki konsultacija kam avel diferentno kana kerel pe buci ternenca save aven katar e dukhade grupe. Kadala si terne save trebal len majbut suportto, asistencija, motivacija kas te xuten lengere problemura thaj te resen anda jeh profesionalno implementacija katar lengoro bucakero plano. Kadala si manusha save si len tikno personalno pachaien anda lende, si apatichno, naj len motivacija and chi dikhen varesavo prospekto ande lengo trajo. Kodoleske kadale manushen treal len majbut suportto, majanglal te agorisaren skola, te sicon vareso nevo kash te hutun e socialno bariera thaj te oven len sukses. E socialna barriere varekana si maj but zoralen katar kengiri motivacija – socialno stigma, diskriminacija, rasizmo. Si but materijalura thaj metodologie pal karierako support/konsultacija terne manushenge, numa anda chi jekh katar kadala dokumentura si vares opal l eterne manush save aven katar le minoritetingere grupe. Kodoleske o fokuso ande kaso sicarimasko si pal kadala manusha thaj e buci kadale klientonca.

Ande introdukcijako kotor kadale lilesko si sikavde informacie pal le karieraki konsultacija vash socialno mobiliteto thaj inkluzija le terne manushengi save si kotor katar le dukhade grupe. Majbut katar kadala terne manusha si len xari edukacija, thaj naj dosta informirime pal le posibilitetura le bucake; kodova si sostar von si len aver problem – sar te parvaren peski familija. Len si len nerealno azukeripen vi baj len dosta informacie pal bucakoro oportuniteto von chi birin te parunen peski personalno situacija.

E karieraki konsultacija shaj te azutin kadale manushen thaj te:

- Tiknarel I frustracija savi si rezultato katar le sig thaj nashukar decizii;
- Den suporto le terne manushen te len decizie save placal len thaj paruyen o kvaliteto katar lengo dzivdipen (NEO Initiative, 2012, p. 12).

Kado tabelo del informacie pal le karierako konsultiribe ande buci terne manushenca save aven katar e dukhade grupe (NEO Initiative, 2012, pp. 15–16):

Skopo katar e karieraki konsultacija	Tipo le aktivitetosko	Resurso
Informacionalno	Formalno thaj naformalno edukacija pa interneto vaj fizichno, anda publicjno vaj privatna edukacijakere centrura, ternenge organizacie, komunitetongere centrura. Tehnichno vaja ver uce treningura, profesionalno profilo, so trebal len kas te den andre ande kadala teeningura. Akceso pal love vash edukacija. Posibiliteto te vazden pesko bizniso, Xarne treningura save si kotor katar jekh programo vash studentura save aven katar dukhade grupe	Printuimo materijalo thaj resurso vash grupi vaj individualno sesie. Webpatrin vash karieraki konsultacija Job fairs Intervju vash buci Printuime vaj ekeltronichno materijalura, video, conferencie vash bucakere profesie, specijalno bucaki deskripcija, pocin, dimploma, pharipena. Informacija ande medie Promocijakere materijalura: flaero, novina, katalogo ters, classified ads, cata-logs

<p>Evaluacija</p>	<p>Evaluacija pe kodo so dzanen, sicile, interesura, talentura Evaluacija pal lengo dzanipe pe bizniso Savo interesso si len, pesonalno testo shavo shaj te ovel kerdino pa interneto vaj po than, kana o manush dzanel te ginavel thaj te xramosarel, kana dzanel te kerel buci pa kompjutero (ICT) Intervju kash te dikhel pe e motivacija thaj o interesso, thaj kana si vov/voj spremna te len than pe treningura, savi si kotor katar e psihologicno thaj socie-ekonomichno analiza.</p>	<p>Metodologija kash te hacarel pe o intereso, pesonalno, kognitivno thaj profesijako testo Interest explorer Testo pe pesonalno motivacija.</p>
<p>Konsultacija (individualno) vaj anda grupe</p>	<p>Suporto ande jekh realistichno karierako plano, analiza, testo, and intervju. Sar rezultato si e neve talentura save si le ternen kas te roden buci. Konsultacija kas te definuil pe lengo edukacijako, karierako, thaj bucako dzivdipako plano. Informaxie pal bizniso thaj pal o shaibe te ovel bucare peske. Psihologicno suporto vash lengiri pesonalno vaj konfliktualno situacija</p>	<p>Materijalura katar treningura, pesonalna intervju save kam den len suporto ande kaso proceso. Resuro pal treningo: lila, TV, DVD pleero thaj aver.</p>

Treningo	<p>Treningo kash te lasharel pe lengi situacija ande skola thaj te stupuil pe lengo ikljobe katar e skola.</p> <p>Treningo sar te keren buci pa kompjutero (interneto, emailo, word dokumentura)</p> <p>Treningo kash te dzanen sar te roden buci, sar te xramosaren pengo CV, tehniko pal intervju thaj sar ke xramosaren jekh biznis plano.</p> <p>Treningo vah aver tematura:</p> <ul style="list-style-type: none">• Persinalo motivacija• Aseritvno komunikacija• Lejbe decizie• Sar te keres buci anda jekh timo• Posibiiteto te arakhes solucie pal problem• Posibiliteto te des ande anda negocijacija• Kapaciteto te dikhes pal neve bucam te zumaves thaj te eksperuimentine kadales• Sar te oves maj organizirimo• Sar te keres plano• Sar te keres analiza pal informacie• Sar te keres buci korkori-peske	<p>Lila kadale preningoske Web-patrina</p> <p>Aver resursija: Lila, video, TV. DVD.</p> <p>Vizita katar le potencijalna bucakere thana, save kam azutin te identifikuil pe o intereso, pozicija thaj karierako buxlaripe.</p>
-----------------	---	---

<p>Adveto thaj suporto</p>	<p>Adveto pal le edukacijakete thaj bućakere shaipena Adveto pal edukacija pe trendura ande bućako pazaro, profesie save si but rodime thaj save kan den shaibe te arakhen sar maj si bući thaj te vazdes tiri kariera, pocin, Asistencija pa xramosaripen katar jekh CV Adveto sar te keres lacho intervju, analiza thaj bućaki aplikacija pal specijalno bućakere akharimata Suporto pa xramosaripen katar jekh biznis-plano Sport opa networking, Suporto pal rodipe anda partina save sikaven bućakere vaj edukacijakere shaipnea Sar te ane pa jekh than o resurso thaj o demando: participacija ande bućakoro vasaro, Trenngo thaj suporto pal on-line portforolio Suporto pa konekcija katar jekh publicno vaj privatno entiteto savo promuil enterperenurship thaj korkori-peske butikeribe. Informacie thaj konekcija maskar le terne thaj o socialna servisura save trebal te azutil len te arakhen bući Adveto pal volontarno bući sar shaibe te arakhes bući pala o agorisaripen katar e volontarno bući.</p>	<p>Formato pal VC Formato pal biznis plano Databaza katar organizacie thaj firme save keren treningo vaj den suporto terne manushen Online resurso pal bući savi shaj keren le terne manusha Lista katar e resur centrura thaj odisura save den suporto Webpatrina pal bući, profesionalna asocijacie save den informacie pal bućakere shaipena</p>
-----------------------------------	--	--

Pal e sicarimasko lil kerdo katar e NEO inicijativa, e karieraki konsultacija lel sama pal:

- Informacie pal kariera, adveto pa edukacija, treningo thaj bućakere shaipena;
- E karierakere konsultacie si kerde katar le manusha save si le edukacia pal psihologija;
- Evaluacija(e.g. psihologocno testo vaj testo pal talento);
- Praktika: sikavel simulacie pal diferentno profesie kash e terne te len decizija pal lengi kariera;
- Edukacija: varesave skole anda lengoro kurikulumu shaj te keren edukacija pal kariera;
- Mentorstvo

Kana kadala terne manusha aven katar le dukhavde grupe, o shaibe ke von nashen anda skola thaj stopuin lengi edukacija (kado si specificno vash le Rom) si but bari thaj kodoleske le karierakoro konsultacija shaj te ovel efektivno kash te marol pe mamuj kado problem. Nekobor strategie sit e oven phendine ande kado konteksto:

1. Suporto vash terne manush te sicon sar te keren menadzmento: kado shaj te kerel pe kana le terne si len shaibe te len sama pal lengoro personalno kapaciteto (kana dzanen savo si lengo talent, kapaciteto ciljo) thaj te len kadi informacija kana len decizija pal lengi edukacija vaj kariera. Le terne shaj vo te oven motivirime pal lengo definiribe katar le ciljura save kamen te aresen len ande lungo vrama thaj te xacaren sar lengere ciljura save si pa skurto vrama shaj te azutin e+lenge aspiracie. Posledno sit e sicarel len sar te roden informacie pal edukacija, treningo thaj bucakere shaipena, thaj te den len suporto te resen pe lengere ciljura.
2. Koordinacija ande buci: e provizie katar e konsultacija si but importantna pe kadala grupe numa o método sar kadala provizie si dine si vi kodo but vazno. But kadar kadala manusha chi dzanen pal le oportunitetura pe konsultacija thaj kam chi dzanen khote thaj shaj te roden kado posibiliteto. E karieraki konsultacija shaj te ovel kotor katar e edukacijako sistemo, kotor katar o kurikulum, caj shaj te ovel specijalno treningo pe kadala servisura. Kodo so si vazno ke kadi konsultacija si te obel bizo love, kash te asiguril pe egalna provizie.
3. E konsultacijako proceso trebal te ovel legarno katar o kliento. O processo trebal te ovel kerdo kadiki ki ando fokusio si o kliento thaj leskere pharipena thaj shaipena. Kado shaj te ovel vi sar jekh naformalno konsultacija kas te sicon e terne pal lengere opcie thaj shaipena. Kado si but importatno vash l eterne save aven katar socio-ekonomsko corore grupe. E rolja katar o konsiliero si te del suporto le ternenge thaj ke lengere kapacitetura si evaluirime, lengere talentura si pendzarde, paruvde thaj buxljarde.
4. Ages o interneto si than khote keren pes but aktivitetura. Paralelno vazdape jekh diskusija pal e rolja le internetoski thaj e medie ando dzivdipe le neve generacijengo. Sar ande svako socialno debata si uladve gindura. Jekh si e pozicija katar le Luddites pendzardi sar “apokaliptichno” savi dikhel e negativno impakto le mediengo ando trajo le ternengo (sar egazmplo ke e medie zuraren e violenca mashak e terne, vaj ke o kompjutero, o interneto thaj e socialna medie produkuin desocializacija). O dujto ekstremo si o gindo katar le “integririme” save phenen ke kadala neve medie produkuinen pozitivna rolje ande societeto thaj ke e neve generacie si len pobari intelektualno zor sar rezultato katar e neve medie.
5. Ande agesesko dzivipe/trajo si jekh baro puchipe pe kodo so si e chachi informacij. Ande situacija kana si but nachache informacie, o dzandipen pe medie si e solucija pe kado problemo. Numa e edukacija/dzanipe pal medie chi shaj te resel pe kadi but sigo. E ageseskere literatura pal medie si organizirimi pe pansh teme: ternengi participacija, treningo le sikavnenge, suporto pe daja/dada, inicijative phangle politikasa thaj gindo bazirimo pe faktura. E terni generacija barili ande jekh digitalno, virtualno luma savi chi del len but dzanipe pe kodo sar te thon po than jekh etichno thaj efektivno akcija. Kadala neve medie si but diferentno katar e tradicionalna medie sar so si e gazete, Televizija vaj radio. Ande jekh rig o dzandipen pe medie chi si nevo koncepto, numa ande jekh komuniteto o prioriteto thaj e relevantnost pe kado koncepto si baro kana kerelepe jekh masivno diseminacija/ulavipe le informaciengo. Ke tradicionalno medie e masivno komunikacija si majbut centralizumi, thaj kado bishol ke i informacia si ulavdi maskar tikno numero katar e medie. Ada socialno medie, svako jekh manush shaj te ovel e baza le informacijaki thaj kadi imformacia shaj te ovel ulavdi maskhar milionura aver manusha. Kado anda jekh rig del shaibe pal demokracija maskhar le medie, numa anda aver rig vazdel o risiko pe nachache (xoxavne) informacie thaj propaganda. Numa kana si men dosta dzanipe (NEO Initiative, 2012).
6. E provizie katar e aktivitetura, kas te stimuli pe o vazdipen katar e diferentno talentura thaj atiduto maskar le klientura. Kado shaj te ovel areslo kadale aktivitetonca individualno konverzacija, suporto te xramosare le CV vaj aver aplikacie, simulacija katar intervju kas te zurarel pe o pachaipe, evaluacija, personalno evaluacija.

Phandipe katar kodo so trebal len le aktivitetonca kas te resen kodo (Source : KAMPUCHEAN ACTION FOR PRIMARY EDUCATION, 2014)

So trebal len	Aktivitetura:
Terno savo si coroco thaj si ando risiko te imigril	Anliza pal le karierakere opcii
Terno kamel te dzanel kana ando foro si shaibe pal stazo	Individualno konsultacija
Terno savo regularno avel sine ando centro xasajlo de 3 shon	Klasifikacija katar o risiko
Terno mangel te dzanel sar te kerel pesko CV	Vazdipen kapacittongo

Types of counseling work (Source: KAMPUCHEAN ACTION FOR PRIMARY EDUCATION, 2014, p. 38)

Services	Deskripcija le bucaki	Specificno aktivitetura
<p>Individualno konsultacie</p>	<p>E karierako konsultanto kerel individualno konsultacie studentonca thaj ternenca save chi dzan ki skola. Kana dikhel pal lengo edukacijako nivelu, bucaki eksperienca, personaliteto, interesura thaj talentura, vov shaj te del sugestie pal e kariera savi si relevantno le kapaciteto katar kado manush. Kana si les individualno konsultacia vov asunel kodo so phenen o terne, identifikuil o problemo thaj del adveto leske/lake pal avutni edukacija, buci, vaj pjenel kat rebal te rodel majbut informacie.</p> <p>O konsultanto pushel pe pal lengere sune, vaj sar te arakhen solucia pal problemo thaj sar te deljan majdur. Uni terne naj dosta sigurno pal lengere sune, thaj o konsiliero si te del duma pal temato savo si l eterne interesso, thaj pal kodo te del len sugestie pal relevantno profesija savi birin te keren. E karijeraki konsultacija sit e dzanel pal le bucakere shaipena, pal volontarno buci vaj internship posibiliteto ande lengo foro. Vov/voj trebal te oven spremna mamuj phare emocionalna situacije thaj te azutin le studenton ande kadala phare momentura.</p> <p>O konsultantno si te azutil vi le manushen save si len problem ande buci, save xasarde pi buci, naj losale ande buci, thaj si len baro stresu. O konsiliero sit e ovel slobodno te del duma le ternenca ande svako momento vi kana naj si planuimo varesavo kidipe.</p>	<p>Kerel termino le ternenca thaj respektuil kado termino</p> <p>Organiziril individualno konsultacie vi kana naj les termino (kana naj tuta ver terminura)</p> <p>Angla svako termino, ginavel o dokumentura pal o kliento ke saj te del pe godi pal le purane diskusie (kodo chi kerel kana o terno avel prvo drom)</p> <p>Kerel individualno intervju le ternesa thaj del len adveto pal lengiri kariera</p> <p>Kerel note pal e diskusija kas te xramosarel e aplikacija pal o studento</p>

<p>Vazdipe kapacitetono</p>	<p>E karierakoro konsiliero planuil aktivitetura vash kapacitetesko zuraripen. Vov/voj regularno kerel aktivitetura thaj prezentacie pal diferentno bucakere tematura, pe kodo so o terne roden. Kadala tematura shaj te oven sar te keres intervju, sar te xramosares tiro CV, vas te zurares tiri personalno konfienca, personalno liderstvo, sar te xramosares bucakere aplikacija caj aver.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kerel plano pal aktivitetura vas kapaciteteno zuraripen vash jekh shon • Kerel liesta katar tematura save tu rodes • Kerel preparacija pal prezentacie thaj evaluacija angla svako kidipe • Kerel individualno konsultacie thaj preparuil materijalura pe kado (informacie, skolakere vizite ...) • Organizuil kidipena thaj grupna aktivitetura (kerel preparacija pal materijalura thaj resursura) • Angla svako aktivitetu I konsiliero sit e pushel le studenton sostar si von khate. Kadalesa o konsiliero kam pendzaler majsukar le ternen. • Kerel evaluacija pal o kidipe
<p>Pendzaripen katar le karierakere posibilitetura</p>	<p>E karierako konsultanto si te del brosure, thaj aver xramosarde materijalura katar avera organizacie/institucie Si importantno ke kadala materialura sit e oven svako drom majneve informacienca. E karierako konsultanto si te azutil le ternen te keren bukji neve tehnologienca, te phiren oa inteneto, te xramosaren ppengere bucajere aplikacie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Del brochure katar e firme thaj organizacie • Kerel kontakto kadale firmenca/organizacienca kash te ovel le svako drom e majneve materialura • Azutil le terne te pendzaren e majneve tehnologie.

E karieraki konsultacija anda jekh multikulturalno situacija

E konsultacija anda jekh multikulturalno situacija si aktivitetu grupenca save si len diferentno etnichno, nacionalno, socijalno, familijarno religiozno diferenca. O dzanipe pal diferentno culture si importantno vash o sukceso katar e konsultacija. Kado proceso si les shaipena vi pharipena. (Career Development Manual for Consultants Working with Youth with Fewer Oppor-tunities, 2018, pp. 9–10):

- E idea katar kulturake diferencie kerel le konsultanton maj profesionalna thaj del shaipe te pendzaren e minoriteton majsukar, te zaden lashe relacii lenca thaj te parujen pengoro personalno gindo pal le minoritetura.
- E multikulturaki perspektiva vazdel o vizibiliteto pe konsekvence katar e rasno siskriminacija thaj le Minoritetengo na-respektuibe. Kado del shaipe te sikavel pe sostar si negativno imazo pal le etnichno minoritetura savo chi si phanlo kadale konsultativno procesosa.

- E multikulturaki perspektiva ande jekh konsultacijako proceso stimuilir e internacionalno orientacija thaj lasharel e komunikacija maskhar e karierakoro konsultanto thaj le konsultantura ande sasti luma.
- E multikulturako aspekto katar e kariekraki konsultacija vazdel o profesionalizmo, e percepcija thaj e bucakere metode katar jekh konsultanto

Kana kerel pe konsultacija anda jekh multikulturano situacija sit e les sama pe kadala situacie:

- Kana naj tut dosta informacie pal varesave kulturakere grupe, thaj tiri strategija si generalno kado shaj te del jekh negativno efekto ande kado proceso. Si risiko ten a les sama pal e specifichno situacija save si la kadi grupa thaj savi efinuil e pozicija le membroski ande kadi grupa, thaj sar rezultato shaj te ovel konfira+acija katar jekh stereotipo thaj o proceso kam ovel inefektivno.
- Kana des majbut duma pal e kulturakere diferencie kodo shaj te ovel dikhko sar ofenso katar le participantura;
- E mansha katar e vulnerabilno grupe shaj te agorisaren e konsultacijako proceso but majsig sar aver grupe. Treba te les sama pal strategie save dikhen pal o problem thaj ikeren e sama thaj o interesu le klientongo kas te ashon ando kado proceso dzi ko agor.

E kulturako diversiteto thaj e karierako konsultiribe

Kas te ovel e konsultacijako proceso efektivno thaj te ovel le impakto, o konsilitiero sit e identifikuil thaj te lel ande konsideracija e individualno karakteristike katar svako kliento. Kado si: (Career Development Manual for Consultants Working with Youth with Fewer Opportunities, 2018, pp. 10–11):

Individualno karakteristike:

- O nivelo katar e shibjako pendzarimos (ande them koe si beshel)
- Percepcija pal peskoro etnikano identiteto
- E relaciji le familijasa thaj le komsienca (o kliento bese pire dadesa/dadasa, ki bari familija vaj ande naetnichno subkulturalno komuniteto)
- Si les/la pashe relacie la familijasa (so vov/voj xacarel pal peski familija)

Kulturalno karakteristike:

- Socio-kulturalno statuso, edukacijako nivelo, kondicie pa personalno thaj familijako buxlaripen
- Lingvistichno kompetencie save si la familija
- Kana o kliento si prvo, dujto vaj trinto imigrantongi generacija
- O atiduto le familijako thaj le etnikane grupako karing o konsultanto thaj e socialna servisura
- Kana si pranidmo/prandimi manushesa katar leski etnichno grupa vash gajesa
- So de bari si e ekspektacija katar o lojaliteto le familijako
- Sode bari si e afilijacija le familijaki le kulturasa thaj religijasa katar e grupa vaj pengere dajakere phuvjasa
- So de konsilierura thaj advajzerura si ando lengoro komuniteto

Kana kerel pe buci anda jekh multikulturalno situacija, trebal te len sama vi pe kado: Career Development Manual for Consultants Working with Youth with Fewer Opportunities, 2018):

- O atiduto karing edukacija thaj profesija, o kvaliteto katar e generalno vaj vokacijaki edukacija, e signifikacija katar e profesionalna kvalifikacie;

- E klientoski motivacija te resel peskere ciljura, thaj leskoro/lakoro plano vash profesionalni barjaripen.
- E limitacie katar e kulturaki ideterminacija vaj preferencija pal varesave profesio vaj aktivitetura
- Komunikacijakere navike
- Shibjakere, kulturakere thaj phiravipaskere (atitudo) kompetencie phangle le profesionalno buxlaripasa
- O atitudo kana lel pe decizija ande familija thaj e kompetencie pe kado proceso (kolektivno vaj individualno)

Nekobor pharipena save shaj te resen kana keren bukji ande multikulturalno situacija:

1. Shibjakere bariere – problem te xacaren pe, chi pendzaren dosta e shib;
2. Chi dzanen dosta thaj chi len sama pal o ciljo thaj e procedura katar e karierako konsultiribe
3. Naj dosta motivacija thaj preparacija te xuten penge personalna problemura;
4. Naj dosta eforto ande maripen mamuj e diskriminacija thaj natolerancija ande societeto;
5. Psihologicna problemura;
6. Konflikto le peskere kulturako identiteto

O rezultato katar kodo si enja diferentno kombinacie save den deskripcija pal o konsultano (Career Development Manual for Consultants Working with Youth with Fewer Opportunities, 2018, p. 13):

	Observacija katar lengere konvickie, valoro rhaj stereotipo	Xacarel le klientosko gindo pe kulturako preperipe	Vazdipen katar jekh lista pal strategi thaj metodologija relevantno le grupake
Opinie thaj atitudo	Dznaek dosta pal peskoro kulturako barvaripen thaj si les respekto vash aver kulture Dzanel sar te kerel buci manushenca katar diferentno etnicno, kulturno vaj rasako identiteto	Si les dzanipe pal e influencia katar e diskriminacija thaj le stereotipura ande lakiri/leskiri buci Etimativno dzanipe pal leskiri/lkiri influencia pe kliento	Pendzarel peskoro limito ande konsultacija le minoritetonca
Dzanipe	Dzanel pal leskere negativna emocionalna reakcie karing etnichna minoritetura	Si les precizno dzanipe pal o buxlaripe le etnicno minoritetengo ande them Si les pendzaripe pal le minoritetengo socio-politichno influencia	Pedzarel sukar o kontemorarno konteksto katar o shaibe te vazden pe kontaktura le klientonca avral katar e konsultacijako proceso

Talento	<p>Si les respekto pal e religija le klientoski</p> <p>Respekto pal le specificno forma katar grupako suportu ande e grupa katar le etnicha minoritetura</p>	<p>So les klaro vizija pal e relacija maskhar e kultura thaj e konsultacija</p> <p>Dzanel pal institucionalno pharipena save shaj te rumisaren e konsultacijako proceso</p> <p>Dzanel pal le themeskere kazura phangle diskriminacijasasa katar e minoritetura</p>	<p>Si les pendzaripen katar verbalno thaj na-verbalno tehniko save shaj te oven adaptuime ande kulturalno konteksto</p> <p>Si les dzanipe ke sikavel le klientonge sostar si len jekh specificno problemo</p> <p>Kerel khetane buci avere konsilieronca , asistantura thaj spiritualno lideronca sa dzi kana kado si importante le klientoske</p>
----------------	--	--	---

Sesija 1: Angluni sesija, Pakjaimos

E baza katar jekhe konsileroski bući te kerel influence pal o atitudo le manushesko kas te parugel peskoro phiraibe pe jakh majlashi direkcija (te aresele le karierakere ciljura, te rodel bući vaj te dzal majdur pire edukacijasa). Numa jekh korot katar o problem le ternengo save aven katar le minoritetonge grupe, vi le Rom, si ke von chi birin te xuten lengo negativno attitude savo vi len vas-avi le dzivipaskere shaipena. But drom von si apaticzna, kovle, thaj naj len dosta pachaipe anda lende, thaj daran ten a oven majbut phagerde. (Sićarimasko lil pe karierako zuraripen vash konsielerura save keren bući le ternena save si len limitovano shaipena, 2018).

E angluni sesija le konsultantosa sit e kerel pe/vazdel pe jekh kontakto le studentosa, kash te ovel jekh pozitivno atmosfera, te pakijan maskar pende, te sikaven empatija, thaj te pendzaren pe o atitudo thaj so vov/voj azukerel katar o konsiliero.

Kadi sesija si te identifikuil thaj te del dumo le manushe te xutel o negativno atitudo/xacaripen savo shaj te ovel le karing o konsiliero. Kado negativno atitudo shaj te ovel kana gindin ke o konsiliero chi si kompetentno, ke kado proceso chi kam ovel efektivno, dark e kam ovel manglo te bronil personalno dzivdipaskere decizije, anksioznost thaj aver suspekcie.

Vezba jekh 1: Angluno intervju

Paso 1: Phenen: sukar avilen, ko san tu, tiri pozicija, funkcija, institutica kotar avea.

Paso2: Phen le manushenge s utu dzukeres katar kado khetano butikeribe, vaker lenge sark am shaj te den len suportu te resen lengere karierakere ciljura. Phen tire kompetencie save kam azutin ande kado proceso.

Paso 3: Mang le studendon te phenen vareso pal lende thaj lengoro atitudo karing kado khetano butikeribe. Shaj te pushes kadala puchipena:

- So azukeres katar kado konsultacijako proceso?
- Pal soste placal tut de des duma?
- Si vareso pe soste chi kames te des duma?
- Sar dikhes tut pal 5 bersh?
- Shaj te pushes tut vi pal e historija le problemongi, sar kadala problemura si konektirime, aktivitetura savo vov/voj kerdas dzi akana, save pharipena sas dzi akana, das la/le vareko suportu.

Paso 4: Agorisaren o intervju kodole so o kliento areklas dzi akana, jekh evaluacija pal e situacija thaj e decizija o problem te ovel resisardo.

Paso 5: Finalno vorbi: phen kana si e dujto sesija thaj keren introdukcija pal o dujto temato. Le sama pe kado:

- Urav tut lashe, ma bister ke le studentura keren evaluacija vi pe tute
- Na besh pal e meseli – na chiv ci soski fizichno thaj psihologicno bariera maskar tut thaj le klienton. Tuj ista thaj komfortabilno skamina si lashe pe kadi situacija. Musaj o kliento te xacarel ke kado si dijologo maskhar duj persone save si ista/si len egaliteto.
- Agorisaren e sesija lokhores, bizi chi soski distrakcija vaj instrukcie.
- Na chinav e vorba le manusheski – ma dikh to telefono, na ginav tiro emailu. Tiri sasti sama si pal o kliento.

- Astar tiro kidipe ki vrama. Kana asters o kidipe ki vrama bishaves jekh mesajo Karin o klientura ke san pakivalo manush.
- E diskrecija musaj te ovel respektuimi – phen le klientoske ke tumari konverzacija si konfidencialno.
- Xramosaren so shaj te ovel kerdo a so chi kana si savore ande jekh sesija. Si sukar te mangen le klienton te xramosaren kado ke kam del len jekh xacaripe pe von si kotor katar kado processo thaj kam vazdel e motivacija.
- Phen pal le chachipe thaj responsabiliteto savo si len ande kado proceso.
- Le sama pal tiri verbalno thaj na-verbalno komunikacija; le sama ke keres interpretacija, refleksija, thaj harni prezentacija katar le gindura.

Vezba vash konsiliero:

Planirin e avguni sesija le klientonca. Xramosar pe kado tabelo:

Pushipe	Ansvero
Ande savo than te organiziril pe?	
So te uravav/te thav pe mande?	
Jekh lista katar e pushipena:	
Save importantna informacie trebal te lel pe sama pal kado intervju:	

Sesija 2: Vazdipe katar jekh personalno estimo

E baza katar jekhe konsileroski bući te kerel influence pal o atitudo le manushesko kas te parugel peskoro phiraibe pe jakh majlashi direkcija (te aresel le karierakere ciljura, te rodel bući vaj te dzal majdur pire edukacijasa). Numa jekh korot katar o problem le ternengo save aven katar le minoritetonge grupe, vi le Rom, si ke von chi birin te xuten lengo negativno attitude savo vi len vas-avi le dzivipaskere shaipena. But drom von si apatichna, kovle, thaj naj len dosta pachaipe anda lende, thaj daran ten a oven majbut phagerde. (Sićarimasko lil pe karierako zuraripen vash konsielerura save kerel bući le ternena save si len limitovano shaipena, 2018).

Anda kadi sesija (normalno kadi sesija kerel pe jekhe studentosa, numa kana si vi posibiliteto te kerel pe ande tikne grupem) o konsiliero trebal te lel sama pe kado) :

- Te del suporto kas te kerel rekognizija, akceptacija thaj evaluacija katar lakere/leskere talentura thaj dzanipe;
- Te motiviril le klienton pal specifichne avutne ciljura thaj aresaripena;
- Te motiviri le klienton te sićon vareso nevo;
- Te del suporto le klienton te xacaren e situacija thaj te akceptirin bizo vaseravo problemo/konflikto.

E rezultatura katar e sesija sit e aven kadala: kerdi jekh lista katar le klientongere zurale thaj kovle kvalitetura, identifikacija katar le skutro-vramake thaj lungo-vramakere ciljura, jekh plano pal khetano butikeribe.

Jekh katar le glavno ekspekacija kana kerel pe karieraki konsultacija le manushencar katar le minoritetongere grupe si ke kadala manusha kam nakhaven/xuten e pharipena/obstakule thaj ke kam pozitivno transformirin lengori trajoski eksperienca, kam oven majbut motivirine thaj kam kereb bući te parujen kodo.

Kana kerel bući jekhe grupasa save si la kadala problemura, tu sar konsiliero trebal te dikhes pal le diferentno aspektura katar o problem, e diferentno sebebija save den tikno estimo le manushenge thaj zumav te keres bući lenca kash te paruves kodo.

Motivacija pal personalno-konfianca

E personalno percepcija thaj vazipe katar personalno-konfianca

Ande kadi sesija kam lel pe sama pal le valorura thaj pachaimata le klientongere. O valoro si jekh principijalno standarto pe kodo so si importantno ande lengo trajo. O pachaimos si vareso generalno akceptirimo, lino pe sama ke si o chachipen, vaj si numa jekh opinia. Sole duj si vazna pa personalno thaj profesionalno vazdipen.

Le manusha save si chorore kam shaj te ovel len cikno pachaimos anda lende, lengo personalno valoro, thaj pachaipe. O ciljo katar o konsiliero si te transformuil o negtivismo anda pozitivno gindo, savo si e baza pal personalno pachaipe thaj konfianca.

Kadi sesija sit e lel sama pe kadala elementura: (Sićarimasko lil pe karierako zuraripen vash konsielerura save kerel bući le ternena save si len limitovano shaipena, 2018).

1. Analiza pal le momentalno situacija. Pus le klienton so von birin haj so chi-birin te kerel.
2. Ker jekh baza savi kam azutil o paruvipen katar lengoro atitudo. Push len save kvalitetura trebal te ovel jekhe Dzvula/Murshe (jekhe imazo savo von kamen).
3. Dik pal svako jekhesko shaibe. Man le te kerel jekh lista katar e kvalitetura/talentura so len si, kam astern kadi lista kadales: I sem... / Me biriv te Man svako talent/kvalifikacija katar e list ate ovel kontirimi/phandini lengere personalno eksperienca.

Vash studento:

Agosar kadala phenimata

Me sem...	1. 2. 3. 4. 5.
Shaj te kerav...	1. 2. 3. 4. 5.
Chi biriv te kerav...	1. 2. 3. 4. 5.
E majlache kvalitetura katar jekh idealno Dzuвли/Mursh si...	1. 2. 3. 4. 5.

Dzividipaskere principura

Kadi vezba kam sikavel le dzividipaskere principura katar tumare klientura. Si vazno te las sama pe kado sostar kadal principura si len impakto anda morivacija, ciljura thaj talentura save len si.

E sesija sit e lel sma vi pal kado:

1. Mang le kliento ke kerel evaluacija katar nekobor rezultatura. Le pushipena anda o tabelo shaj te azutin len anda kado proceso (shaj vi te parujen kadi lista kana gindin ke si tumen aver pushipena.)
2. Mang le kliento te del egzemplo pal svako pushipe.
3. Mang le kliento te xramosarel o ansvero pal leskoro/lakoro gindo.
4. Mang le studenton, te xramosaren pe jekh lil le idej save kam shaj azutin len te aresen pengoro ciljo.

Vash student:

Mangas tumen te agorisaren kadala phenimata ando tabelo (Sićarimasko lil pe karierako zuraripen vash konsielerura save keren bući le ternena save si len limitovano shaipena, 2018).Gindin pal egzempluka katar tumaro sakogeseko dzividipe.

Kana kerav bući khetane avere manusenca...	
Miro personalno bajraripen si...	
Sem ande jekh xarmonija manca thaj e luma/sveto ...	
E luma/sveto si...	
Jekh fiasko si ...	
Jekh sukceso si...	

Akana, xramosar kado tabelo.

Kana kerav bući khetane avere manusenca...	
Miro personalno bajraripe si...	
Sem ande jekh xarmonija manca thaj e luma/sveto ...	
E luma/sveto si...	
Jekh fiasko si ...	
Jekh sukceso si...	

Sesija3: Aktiviteta

O ciljo katar kado aktiviteti si te sikavel le studenton so von shaj te keren, thaj pe save rezultatura kam shaj te oven loshale. Kado kam azutil e identifikacija pal lengere interesura thaj shaj te arenen kadala interesura. Kado kam azutil len kana zramosaren pengo CV thaj kana keren jekh personalno prezentacija pal lengoro talent. Majdur, kam shaj te zurarel lengo personalno estimo thaj konfianca.

Instrukcija vash konsielero:

Pus tut katar le studentura te xramosaren 5 buća save dzanen te keren majlashe. Kadala chi trebal te oven pangle bućasa vaj skolasa. Shaj te oven generalno pe buća ande lengo trajo. Tu sar konsielero, shaj te phenes pal nekobor buca save tu san loshalo so kerdan ande palutne nekobor bersh, te sikaves sar jekh egzemplo.

Pal kodo man glen te xramosaren trin rezultatura save son si but loshale pal lende, thaj te den deskripcija pal kodo (pal svako jekh rezultato). Potele si xramosarde nekobor adicionalno pushipena kas te azutin e struktura katar lengoro teksto (esejo). Ko agor phen le studentonge te identifikuin specifino talentura save azutisardas lent e arenen kadala rezultatura

Kana si gata, mang le studentot te ulaven kadala informacie le avere studentonca dnda e grupa, vaj tusa sar konsielero.

Vash studento:

Xramosr ande tabelo:

Miro majbaro sukceso (buća save keren man loshalo/i)

1.

2.

3.

4.

5.

Xramosar jekh deskripcija katar trin sukcesura:

Savo si tiro sukceso?	
Sar astardan te keres buci pal kado sukceso?	
So kergan maj specificno?	
So das tut e majbari satisfakcija?	
Savo talento trebal sine te ovel tut kas te rese kado rezultato?	

Ando agor katar kadi vezba, mangas tut te identifikuine o talent savo si tut thaj azutisardas tut te areses kado sukceso.

Mire talentura si:

1.

2.

3.

4.

5.

Sesija 4: SWOT analiza

O ciljo katar kado aktivitetu sit e kerel pe jekh evaluacija katar le studentoskere zurale thaj kovle punktura, o oportuniteto thaj le intimidacie save kam si ochange leskere/lakere pachaipenasa thaj valorosa.

Vas student(ura):

Mangas tumen te keren jekh analiza pa tumende, kadale modelosa savo akhare pe SWOT analiza (zurale, kovle punktura, oportuniteto thaj intimidacie).

E zurale punktura si amari zor.

E kovle punktura si amaro deficitno, limitu.

O oportuniteto si le avrone faktorura vaj akcii save kam azutin amen.

Le intimidacie si le akcie save kam chi azutinamen, thaj keren amari situacija maj phari.

ZURALE PUNKTURA	KOVLE PUNKTURA
OPORTUNITETO	INTIMIDACIE

Sesija 5: Definiribe katar amare ciljura

Ande amaro trajo, si nevipaka savo sicoso, save las len ande amaro svako-geseskere aktivitetura thaj kadalesa aresas amare ciljura. But drom, le manush shi lens ama pal le nevimata save sicile avral katar le edukacijako sistemo, haj save si but vazno. Numa jekh suceso ande varesavo temato le bućako chi si numa phanglo amare talentosa, si phangle kodole sar las thaj sar keras implementacija pe kodo so dzas.

Le identifikacija thaj e rekognizija katar o talento azutisarel amari personalno pachaipen (konfijansa) thaj azutil amen kana rodas amare aspiracie vash bući thaj shaipena pe amari kariera. O ciljo kadale sesijako sit e azutil le studentotn anda ifentifikacija katar e shaipena pa lengiri kariera vaj bućakere shaipena.

Vash konsielero:

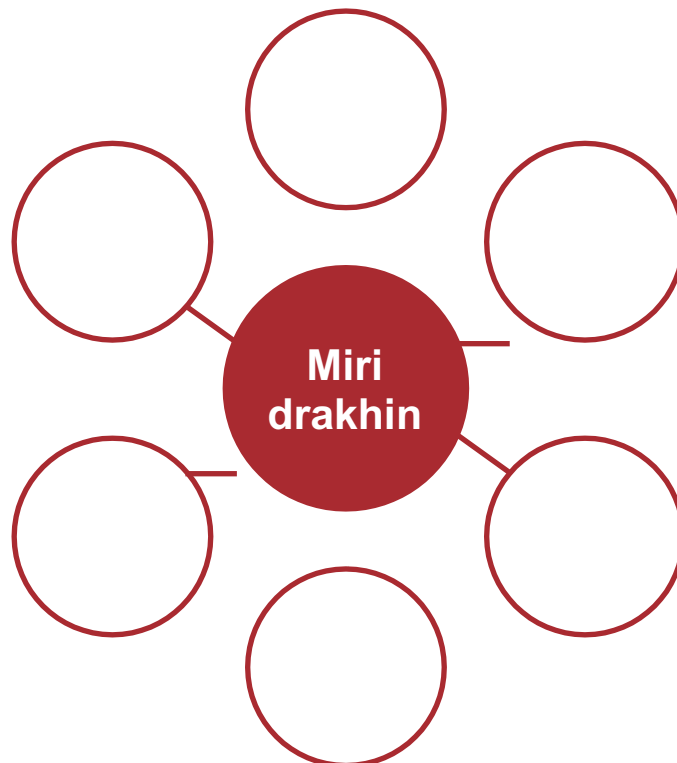
Mang le studentot ke reren jekh listra pal le talentura save identifikuinge ande nakhli sesija. Thaj pal kodo man glen te identifikuin 4-5 tematura pal save trebal te keren buki kash te oven majsukar:

O dujto paso si phango le identifikacija katar e drakhina (networkura) save kam azutin len ando kado proceso. Push le studenton khon shaj te azutil len ande kado proceso (e familija, e amala, aver organizacie ...)

Vash studento:

Le sama pal le talentura save arakhaln ande palutni sesija. Think about the skills you listed in the previous exercise. Identifikuin 4-5 tematura pal save trebal te keren buki kash te oven majsuka

Kana kam agorisares kadale listasa, dikh pal o dijagramo sikado potele. Le sama pal le manusha ande tiro trajo/dzivdipen save shaj te azutin tut ande kadi situacija, thaj xramosar lengere anava



Vezba 2

Vash konsielero:

Ulav maskhar le studentura kado tabelo, thaj man glen te xramosaren le talentura vash svako profesija. Pal e prezentacija katar e ansverura, mang lender te keren identifikacija pal e profesija savi von shaj te keren thaj save len si talento (shaj tumaro zutipen ande kado proceso kam ovel but importantno).

Vash studento:

Dikh e lista katar le profesii, thaj xramosar le talentura save trebal te oven tut pe kadi profesija.

Doktoro	1. 2. 3. 4. 5.
Sikavno/sikavni	1. 2. 3. 4. 5.
Manush savo lel sama pal financie	1. 2. 3. 4. 5.
Manush savo kerel bukji ande bolta	1. 2. 3. 4. 5.
Injenero	1. 2. 3. 4. 5.

Akana, xramosar nekobor profesiev save kames thaj de ansvero pe kadala pushipena:

Pushipe	Talento savo trebal man	Savi edukacija trebal	Kado biriv te kerav sostar ...
1.			
2.			
3.			

Sesija 6: Profesionalno progreso

Na svako kariera si alosardi sostar vareko kamlas kadi bući, numa sostar sas kade le kondicie (sostar na sas dosta financie, vaj sas prakticno kadi profesija) ke ingarge len pe kadi profesija. Numa, sa jek so si e proefesija, aba trebal te lel pes sama pal le aktivitetura so trebal te keren pe kash te resel pe o ciljo, te len pes adekvatno edukacijakere shaipena, talentura save si len kash te sikaven pe sar majsukar kandidatura kana roden bući.

Kadi sesija ka sikavel le studentonge le diferentno aspektura save trebal te len pe sama kana alosaren lengiri kariera: edukacijako posibiliteto, profesionalno responsabiliteto, thaj cachpena. Kado si majbut relevantno pe terne manushenge save aven katar le minoritetongere/dukhavde grupe.

Mang le studenton te phenen savi si lengi imaginacija pe idealno profesija thaj sark am jekh ges katar kadi profesija si ti neakhel/ te organizuil pe. Lengi imaginacija trebal te ovel xramosardi pa jekh patrin/papiro.

Anda dujto kotor katar kadi sesija, man glen te xramosaren o tabelo pal lengiri idealno profesija. Kana keren bukji ande jekh grupa, ker komparacija katar le ansverura pal le ista profesie. Kana san korkoro le studentosa, majanglal rode majbut informacie pa interneto pal kadi profesija thaj kere komparacija le ansverosa xramosardo katar o studento.

Vash studento:

Kadi vezba si phangli tire mangle profesijasa. Vaker sar kam nakhes o ges. Le sama pal o tabelo potele.

Jekh ges ande miri mangle profesija (xramosar e profesija)

Kana des ande ande bući thaj save preparacie keres angla te des andre:

Ker deskripcija pal tiro bućako than (biro, kolegura, etc.):

Savi si tiri bući:

Savo responsabiliteto si tut:

Save chachipena si tut²:

Pozitivna aspektura katar miri bući:

Le negativna aspektura katar miri bući:

² You can prepare the beneficiaries for this at a separate session, or at the start of the session.

Sesija 7: Planifikacija

O ciljo katar kadi sesija sit e azutil le studenton kana keren lengoro karierako akcijako plano. Svako ciljo katar o plano sit e avel areslo numa kana si lachi planifikacija.

O plano sit e ovel:

- Simplu/prosto
- Realisticno
- Shaj te dikhe o progreso
- Direktno
- Kompleksno
- Si te ovel kontrolirimo katar e grupa
- Lojalno
- Konsistentno

Vash konsielero:

Vaker o ciljo katar kadi sesija. Sikav e relacija maskhar o ciljo/sukceso thaj o plano. Pal kodo de svakone student o tabelo savo si sikado potele. Man gel te xramosaren po tabelo. Vareko kam shat te rodel zutipe. Vaj kam mangel te rodel pal interneto. Den len dosta vrama pe kadi vezba. Kana o plano si gata, pjen lenge ke svako plano kam shaj te ovel paruvdo/revidirimo.

Karierako Akcijako Plano

Ciljo mire profesijako:

Ciljo pe harni-vrama:

Ciljo pe lungo-vrama:

Narativno deskripcija pal karierakere ambicii:

Akcijako plano:	Vrama vash implementacija:
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
Indikatoro pe rezultato/sukceso:	1.
	2.
	3.
	4.

Sesija 8: Vazdipen katar jekh akcija

O ciljo kadale sesijako si te identifikuin pe differentno bućakere thaj edukacijakere shaipena. Kana kam agorisaren/kompletirin kadi sekcija, le studenton sit e avel len jekh claro vizija pal lengo progreso/evolucija (vaj trebal len majdur edukacija vaj bući).

Vash konsielero:

Den svakone studento e tabela savi si sikadi potele. Mang les/la te pheren kado tabelo informacienca save roden pe haj save si phandine lengere talentosa thaj edukacija. Vas o dujto kotor katar kadi vezba, le studenton si shaibe te dikhen pal avera infromacie sava kam arakhen po interneto, ando kompjutero, telefono. Le informacie save si sikade pe kazi vezba shaj involvirin posibiliteto pal formalno edukacija, na-formalno treningo and informalno edukacija (sit e ovel jasno xramosardi kadi informacija. Le sama pal e eksplanacija katar e kovle talentura / transferzalno talentura thaj phare talentura ang ate teljaren kadale vezbasa.

Vash studento:

Kadi vezba kam del tumen shaibe te identifikuin shaimata pal tumaro personalno bajraripen. Mangas tumen te drabaren sukar le pushipena angla te xramosaren tumaro ansvero. Kana chi san sigurno pal vaseravo ansvero, shaj te rodes informacija pa interneto.

Miri idealno profesija si:	Talento savo trebal te ovel man vash kadi profesija:
	1.
	2.
	3.
Talento savo trebal te ovel man vash kadi profesija:	Katar shaj te sicovav kadala talentura:
	1.
	2.
	3.
4.	

Akana xramosar sode san spremno te des tutar kash te sicos kadala talentura (xramosar pal svako jekh talent):

Tikno nivelo		Maskharutno nivelo		Ucho nivelo
1.	2.	3.	4.	5.
Xacaram nam forcumo/zorasa thodino thaj kodoleske chi kamaf	Kamav te paruvav man, numa si man dar ke miro eforto kam perel ando gonoj.	Shaj te zumavav.	Kam zumavav.	Kam kerav sa so trebal kash te zumavav te paruvav vareso.

Sesija 9: Akcija – sar te rodes bući

O ciljo katar kadi sesija si te den dumo le studenton kana roden bući. Le sama ke si tut adekvatno ekipamento (gogjaver telefono thaj internet konekcija) pe svako studento.

Mang le studentot te roden bućakere akharimata (ads) pal bući savi von kamen te keren. Pal

kodo man glen te keren dentifikacija pal le talentura save kadi bući rodel te ovel len.

Man gendar te keren jekh komparacija maskar le talentura save rodel kadi bući kodolenca

identifikuime ande palutni sesija. Den suporto/dumo le studenton ande kado proceso.

Vash studento:

O ciljo katar kadi sesija sit e roden bući. Zumav te arakhen trin bućakere akharimata (ads) phangle le profesijasa savi si tuqe drago/placal tut. Xramosaren kasdo anda kado tabelo:

Deskripcija katar o bućako akharipen	Save talentura roden:
1.	1. 2. 3. 4.
2.	1. 2. 3. 4.
3.	1. 2. 3. 4.

Pal kodo, xramosaren le talentura save sas identifikuime ande palutni sesija thaj ker komparacija kadalenca save roden pe ande le bućakere akharimata (ads):

Mandar identifikuime talentura:	Talentura save roden le bućakere akharimata (ads):
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

Si diferenca maskhar lende? Ker diskusija pal kodo le konsielerosa vaj le studentonca.

Sesija 10: preparacija katar jek bućaki aplikacija - CV

O cijo katar kadi sesija si te den suportu le studenton kana kerena preparacija pal jekh bućaki aplikacija vaj palikacija pal tumari edukacija. O fokuso/sama ande kadi sesija kam ovel pal o CV.

Vash konsielero:

Ker jekh eksplanacija pe s psi CV. Kam shaj te ovel tumen kerdino gata jekh modelo (vaj shaj te sikaven tumaro CV kas te dikhen save informacie si vazna te oven xramosarde). Pal kodo mang le studentot ke xramosaren pengo CV. Jekh modelo si prezintirimo potele.

Vash studento:

O ciljo kadale vezbako si te sikavel tumen sar te xramosaren tumaro CV. Jekh CV si les sa e relevantno informacie vash tumaro dzanipe, kapaciteto, talentura, eksperienca thaj rezultatura. Potele si jekh modelo savo trebal te pheren les relevantno informacienca.

[Turamo Anav]

[Adresa]

[Adresa 2]

[Foro, postako kodo]

[telefono]

[e-mail]

Ciljo

[Xramosar pal tire karierako ciljo vaj pal tiri bući savi kames te kere.]

Historia katar tiri bući

Pozicija

[Kana astardan te keres bući] [Avav le kompanijako], [Foro, Postako kodo]

[Savo sas tiro bućako responsabiliteo/rezultato]

[[Savo sas tiro bućako responsabiliteo/rezultato]

[Savo sas tiro bućako responsabiliteo/rezultato]

Pozicija

[Kana astardan te keres bući] [Avav le kompanijako], [Foro, Postako kodo]

[Savo sas tiro bućako responsabiliteo/rezultato]

[[Savo sas tiro bućako responsabiliteo/rezultato]

[Savo sas tiro bućako responsabiliteo/rezultato]

Pozicija

[Kana astardan te keres bući] [Avav le kompanijako], [Foro, Postako kodo]

[Savo sas tiro bućako responsabiliteo/rezultato]

[[Savo sas tiro bućako responsabiliteo/rezultato]

[Savo sas tiro bućako responsabiliteo/rezultato]

Edukacija

[Datumo kana tradas ande skola] [Anav le skolako], [Foro, postensko kodo][Savi kvalifikacija/diploma lan]

[Specijalno nagrada/rezultato]

Aver eksperienca

[Xramosaren skurto jekh lista pal tiri eksperienca/talentura]

Referencie

[Le referencii kam shaj te dikhen kana roden len]

Sesija 11: Preparacija pe jekh motivacijako lil

O ciljo kadale sesijako sit e sićarel le manushen sar te xramosaren jekh sukar motivacijako lil, sar kotor katar e aplikacija pal edukacija vaj pal bući.

Vash konsielero:

Den jekh detaicno eksplanacija le studentogne pal o koncepto thaj e funkcija katar e motivacijako lil. Pal kodo mang le studentot te xramosaren jekh motivacijako lil vash bući savi si lenge drago.

Vash studento

Ande kadi vezba trebal te xramosaren jekh motivacijako lil. De tu gindo pal e bući savi sit uke drago/ćaljol tut. Potele si tut nekobor instrukcie kam shaj den tut dumo kana xramosares tiro motivacijako lil

Direkcie:

O motivacijako lil del shaibe pe jekh personalno korespodencija jekhe potencijalno kompanijasa.

Jekh zuraes lasho motivacijako lil trebal te lel sama pal:

- E prezentacija katar tumaro CV;
- Te sikavel e specificno dzanipe/ekspertiza save si tumen haj save si importantna le manusheske savo drabarel tumaro lil;
- Te sikaven le organizacijake sostar tumen san majlasho kandidato;
- Te putren o vudar pe lashi komunikacija

E motivacijako lil chi trebal te ovel majlungo katar 200-250 vorbi. Ande introdukcijaki sekcija, xramosaren varekaske katar e kompanija save si les zor te lel bućara. Angla te xramosaren o lil, roden majbut informacie pal kadi kompanija thaj zumaven te arakhen o anav le manushesko savo si responsabilno pal le bućara.

Kana keren preparacijal pal tumari aplikacija, lens ama ke si tumen dosta informacie pal e organizacija latar tumen roden bući. Tumaro lil trebal te sikavel jekh entuzijazmo, thaj tumare interesura save si importantna pal e boćaki pozicija. Oven specificno pe kodo so shaj te den, thaj so tumen azukerena katar e kompanija. Zumaven te sikaven kke dzanen varesave buća save aver kandidatura kam chi dzanen.

Jekh egzamlo katar motivacijako lil:

Drago Rajnie Ali³,

Azukerdem te dikhav tiri bućaki aplikacija vash Legarutno Digitalno Makreting menadzero anda Westward Strategies ko Indeed.com. Sar jekh dimanichno marketing specijalisto savo si les duj bersh pttofecionalno eksperienca anda matketing rodipe, analiza le krientongere dati thaj legarutno anda A/B testura vash marketing kamanja, gindiv ke kam ovav esencijalno kotor katar tumaro timo anda Westward.

Ande tumaro putardo akharipen vas kadi pozicija si xramosardo ke trebal tumen manush savo si les dzanipe pal emai segmentiribe thaj pal kampanjako kreiribe. Man si eksperienca kadale duj aktivitetonca. Momentalno kerav bući ko Market-ed Inc., thaj ando kado momento sem responsablo pal nekobor email kampanji. Ko nakhlo period se mas responsabilno pal jekh digitalno kampanja savi kerga promocija katar le neve sandale. Kadi kampanja ando period katar 6 shon vazdas 13% procentura amaro online reitingo.

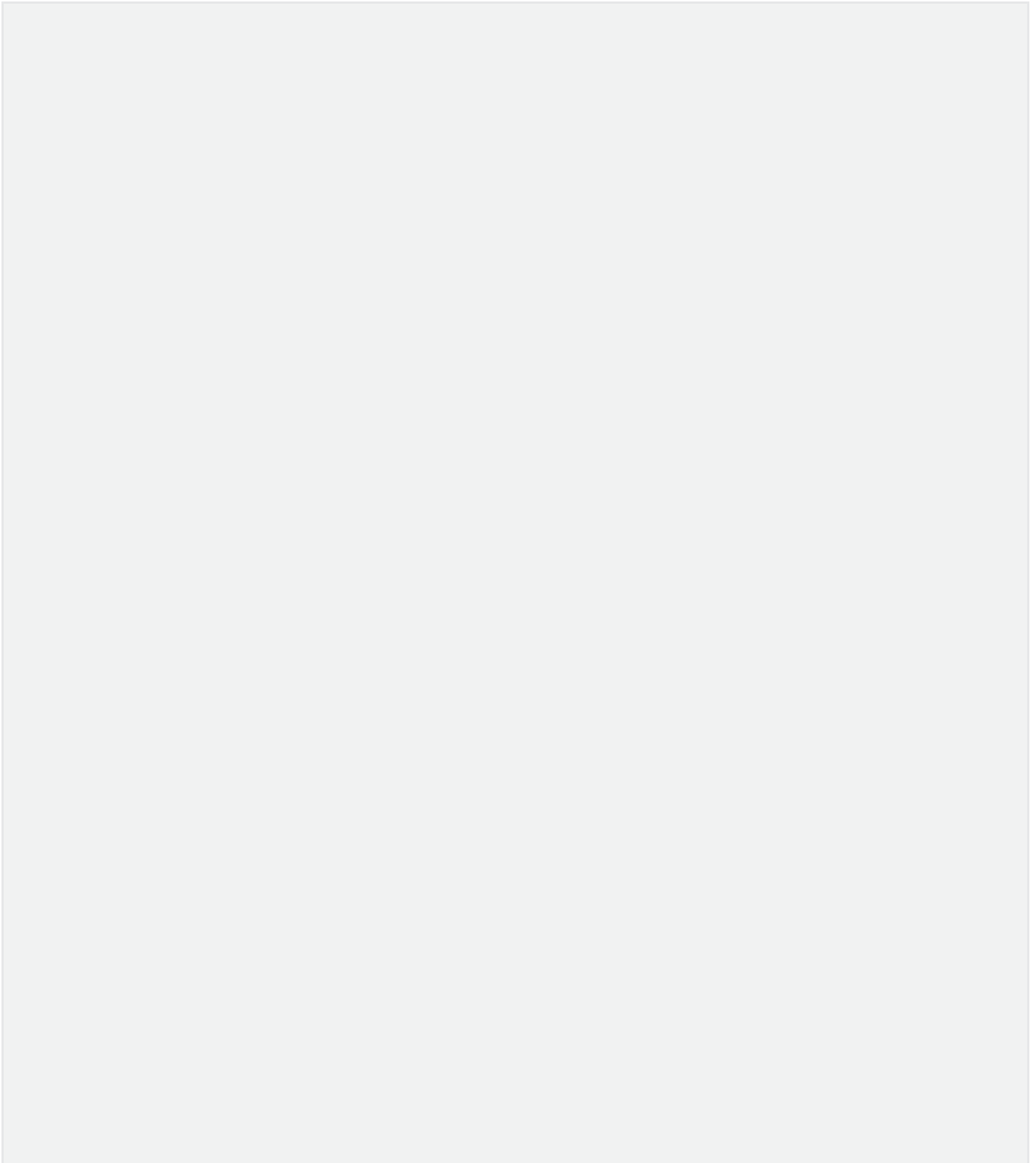
Sem sigurno ke miri sikadi eksperienca, lashi bućaki etika, thaj miro kapaciteto te lav sama pal le majtikne detalura kam del shaibe te ovav kotor katar o Westward Strategies, thaj kam del man shaibe ted av miri kontribucija anda jekh sukceso kadale timesko.

Azukerav tumen pek jekh detaicno diskusija pal mire kvalifikacii thaj e pozicija pe Legarutno Digitalno Makreting menadzero Sem slobodno ted av дума tumenca kana kamen. Kam kerav kontakto tumenca ando kurko so avel te pushamantumendar kana len miri bućaki aplikacija.

Naisarav tumenge pe vrama thaj konsideracija.

Baxt thaj
sastimos,
Ana

Miro motivacijako lil:



Sesija 12: Preparacija pal le bućako intervju

Vash konsielero:

Den дума pal kodo so de si important jekh intervju kas te len tut pe sama thaj te nereisares e bući. De eksplanacija pal le majglavna elementura katar jekh bućako intervju. Pal kodo ker kej simulacija bućako intervju (kana so jekh-pal-jekd studento), vaj khelen rolja (kana keren buchi ande grupa katar 2 studentura. L jekh student kerel o intervju a o dujto student si o manush si o kandidato).

Vash studento:

O ciljo kadale sesijako sit e zuraren pe tiro dzanipe pal personalno prezentacija thaj pe kodo so tu dzanes kana si tut jekh bućako intervju. Kadale vezbasa kam ovel tut shaibe te zumaves ande grupa sar jekh intervju kam si kherdo .

Sesija 13: Personalno-organiziribe

O ciljo katar kadi sesija si te sikaven le ternen ke si shaibe varesave aktivitetura ande bući te proven pe thaj sar kadala paruimata te kontruluin len.

Vash konsielero:

Mang le participanton te den ansvero/adveto pe kadala pushipena, save si phangle le diferentno aspektura katar lengo personalno phiraipe.

Vash participante:

Mangas tut de des anvero pe kadala puchipena. Kadala pushipena si phangle tire navikenca thaj svako-gesesko phiravipe (adaptuimo katar o Sićarimasko lil pe karierako zuraripen vash konsielerura save keren bući le ternena save si len limitovano shaipena, 2018).

1.	Isi man lungu, maskharutne thaj skurto ciljura mange thaj mire familijake	Va	Na
2.	Si mange klaro so kam kerav ages ande bući thaj khere	Va	Na
3.	Si man klaro vizija so kamav te aresav kado kurko ande ući thaj khere	Va	Na
4.	Mire prioritetura so gata angla te lav sama pala aver importantna zadace	Va	Na
5.	Kerav evaluacija pal miro sukceso pal kodo so areslem anda konekcija mire ciljosa	Va	Na
6.	Lav sama pal le gesesko, kurkeskoro, thaj shonesko calendar kana kerav plano pa le aktivitetura thaj ciljura avere manushengere	Va	Na
7.	Ulaval miri bući maskhar aver manusha kana shaj	Va	Na
8.	Kerav organizacija pal sa le dokumentura importantna pal miri bući thaj le dokumentura save chi trebal man shudav len	Va	Na
9.	Shudav avri sa mire "junk" emailura	Va	Na
10.	Miri aktovka chi si but phari sostar legarav anda late numa dokumentura save treban man	Va	Na
11.	Thav jekh limito pal le numero katar e kidimata le potencijalno bućarenca kash te lav sama pal le decizije	Va	Na
12.	Placan man intervju pal telefono	Va	Na
13.	Lav but lesno decizija pal le buća so chi si importantno	Va	Na
14.	Lav sama pal svako ciljo separatno	Va	Na
15.	Dikhav pal le dokuentura numa jekh drom	Va	Na
16.	Dav ansvero pal le sa le lila ande sa kodo lil ando savo resla mande	Va	Na

17.	Kerav jekh lista katar le ciljur save trebal te aresav me thaj avera manusha thaj dav zor te oven respektuime thaj aresle	Va	Na
18.	Si man vrama svako kurko te kerav plano le bucako	Va	Na
19.	Dzanav sar te vakerav “na”	Va	Na
20.	Majanglal dikhav pal sa le dokumentura, lila, artikoli, thaj avera xramosarde lila thaj pal kodo zramosarav miro dokumento so maj detaicno	Va	Na
21.	Kerav observacija pal miri entrego geseski bući thaj pushav man “sar te kereav majsukar miri bući”	Va	Na
22.	E aktivitetura save trebal te oven kerdine, kerav le ando kado momento/ges	Va	Na
23.	Mekhav cira vrama te dav man gidno pal miri bući thaj mire ciljura	Va	Na
24.	E vrama si love	Va	Na
25.	Me kerav kontrola pal miri vrama, chi mekhav varekon aver ke kerel kado	Va	Na
26.	Kana kerav bući, miro vudar si phandino	Va	Na
27.	Lav sama pe mire rezultatura regularno	Va	Na

Kana o ansvero si VAL pal majbut katar kadala pushipena, tire personalna pendzaripena pal organizacija katar e bući si lashe. Le sama pal le pushipena savo ansvero sas Na, thaj dikh sar te arakhes solucija.

Akana ker jekh plano pe entrego kurko.

Ćaso	Luine	Marcine	Tragine	Joine	Parashtuj
08 - 12					
13 - 17					
16 - 20					
21 - 23					

Sesija 14: Karierako planiribe

O ciljo katar kadi sesija sit e del dumo le terne manushen save aken katar e vulnerabilno grupe (grupe sar sicio-ekonomsko chorole, bizi edukacija, jekh luno vrama bi-bućako, vaj diskriminuirime sostar aven katar culturako vaj etnikako ververipen), kas te dikhen majdur katar lengi avguni bući, sar so keren vi arev manush. Von trebal te dzanen ke vash jekh pozitivno karierako bajrarimos thaj rezultato chi si numa importantno e nakhli historia (so savov/voj nerisardas ande nakhli vrama) numa savo si o avutno potencijalo kadale terne manushesko.

Vash konsielero:

Mang le participanton te den ansvero/adveto pe kadala pushipena, save si phangle le diferentno aspektura katar lengo personalno phiraipe.

Vash participanto:

Mangas tut de des anvero pe kadala puchipena. Kadala pushipena si phangle tire navikenca thaj svakogeseko phiravipe (adaptuimo katar o Sićarimasko lil pe karierako zuraripen vash konsielerura save keren bući le ternena save si len limitovano shaipena, 2018).

1.	Dznav somotiviril man te kerav bući	1	2	3	4	5
2.	Shaj te phenav ande soste sem lasho/lashi	1	2	3	4	5
3.	Shaj te phenav eфта mire majbare rezultatura, momentalno interesura thaj talentura save si phangle mire bućasa	1	2	3	4	5
4.	Dznav so kamav thaj so chi-kaman anda jekh bući	1	2	3	4	5
5.	Dznav so kamav te kerav ande avutne 5 bersh	1	2	3	4	5
6.	Mi kariera si las definirimo ciljo, thaj kodoleske kana rodav bući anda kompanie thaj organizacie lav sama kana e bući savi von den si ohangli mire ciljosa	1	2	3	4	5
7.	Dznav save talentura trebal te sikavav le manushnge kana rodav bući	1	2	3	4	5
8.	Dznav save talentura o bućharo kamel/rode katar le kandidatura	1	2	3	4	5
9.	Shaj te phenav puteres so kereav mishto/sukar thaj so chi biriv te kerav	1	2	3	4	5
10.	Shaj te phenval le bućhareske soske si sukar te lel man pe kadi pozicija	1	2	3	4	5
11.	Miri familija thaj amala kam den man suportu kana paruvav miri bući	1	2	3	4	5
12.	Anda jekh kurko, si man 10 dzi 20 casura slobodno vramal thaj kodoleske shaj te rodav dopash-geseski (parttime) bući	1	2	3	4	5
13.	Si man dosta financie te shaj te rodav thri shon bući	1	2	3	4	5
14.	Shaj te dikhav pal diferentno profesie, bućara, organizacie, komunitetura ko novine/gazete vaj intervju	1	2	3	4	5

15.	Shaj te xramov miro CV, Naj-tuqe lilt haj akademsko lila	1	2	3	4	5
16.	Shaj te bishavav miro CV thaj le lila karing le manusha	1	2	3	4	5
17.	Shaj te phenav miro majbaro rezultato	1	2	3	4	5
18.	Shat te arakhav bućara save interesuin man thaj te lav kontakto lenca	1	2	3	4	5
19.	Shaj te kerav draxhin (network) kas ted av dumo/azutisarav le avren save roden bući	1	2	3	4	5
20.	Shaj te kerav influence pe aver manusha kas te len than ande grupe save den sumo le manushenge save roden bući	1	2	3	4	5
21.	Shaj te rodav bući	1	2	3	4	5
22.	Shaj te rodav informacie katar miro telefono	1	2	3	4	5
23.	Shaj te kerav plano thaj te rodav buchi	1	2	3	4	5
24.	Shaj te organizisarav jekh intervju katar svako 10-to kontakro savo kerav kana rodav bući	1	2	3	4	5
25.	Pakiav anda miro dzanipe kana si man intervju	1	2	3	4	5

Keren diskusija anda grupa/le konsilierosa pal tumare ansverura.

Bibliografija

Akkök, F. (2015). Handbook for Career Guidance.

<http://vet.ge/wp-content/uploads/2013/10/Career-Guidance-Handbook-ENG.pdf>

Career Development Manual for Consultants Working with Youth with fewer opportunities. (2018).

<http://www.careercenteronline.org/manuals/manual2en.pdf>

European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN). (2012). Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit.

KAMPUCHEAN ACTION FOR PRIMARY EDUCATION. (2014). Career Counseling Training Manual.

My Career. (2014). HANDBOOK ON CAREER GUIDANCE AND COUNSELLING (CAREER COUNSELLING STEPS AND SET UP OF CAREER COUNSELLING SERVICES).

http://helvetas-ks.org/eye/file/repository/EYE_Career_Guidance_ENG_Web.pdf

NEO Initiative. (2012). Guide for Providing Comprehensive Career Guidance Services to Disadvantaged Youth | Publications.

<https://publications.iadb.org/publications/english/document/Guide-for-Providing-Comprehensive-Career-Guidance-Services-to-Disadvantaged-Youth.pdf>

OECD. (2003). Education Policy Analysis . www.oecd.org/

Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). (2004). Career Guidance A Handbook for policy Makers.

<https://www.oecd.org/education/innovation-education/34060761.pdf>

UNESCO. (2002). Handbook on career counselling: a practical manual for developing, implementing and assessing career counselling services in higher education settings - UNESCO Digital Library.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000125740>



Ko-finansirimo karat
Erasmus+ programo
katar le Evropaki Unija

Le Evropako Komisijako suporto pe xramosaripen pe kado lil, chi si akceptacija katar o contento, savo si gino le autorengo, thaj kodoleske e Komisija chi shaj te ovel responsabilno kana vareko lel e informacija katar kado lilt haj sikavel la ande aver rig.